

Dr. Ferge Zsigmond*

**MÉDIALEJÁTSZÓK ÉS ONLINE MEGOSZTÓPLATFORMOK, AVAGY
HOGYAN ÉRTELMEZTE AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG A
NYILVÁNOSSÁGHOZ KÖZVETÍTÉS FOGALMÁT A STICHTING BREIN,
SZERZŐI JOGOK JOGOSULTJAINAK ÉRDEKEIT VÉDŐ ALAPÍTVÁNY
KONTRA JACK FREDERIK WULLEMS-, VALAMINT A ZIGGO BV ÉS
XS4ALL INTERNET BV-ÜGYBEN HOZOTT ÍTÉLETÉBEN**

I. Bevezetés

Az iparban zajló technológiai fejlődés adta rendkívül gyorsan megváltozott élethelyzeteket naponta érzékeljük. Az információs technológia és az automatizálás egyre szorosabb összefonódását jelző szavak mindennapi szókincsünk részévé váltak.

Az alábbiakban elemzésre kerülő két ügyben, mint a korábbi összes információtechnológiával kapcsolatos ügyben, tényként kell rögzíteni azt, hogy a technikai fejlődés lényegében meghaladta a jogalkotási eljárásokat, ami azzal a kockázattal jár, hogy az adott technológiai szinten alapuló jogi megoldások már elfogadásuk előtt elavultakká válnak. Ennek illusztrálása Maciej Szpunar főtanácsnoknak a Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL Internet BV, 2017. február 8-i indítványának lábjegyzetében tett megjegyzése, hogy „a jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérelem benyújtása óta a TPB (The Private Bay) weboldal a fájlletöltés lehetőségén túl új szoftver segítségével a *peer-to-peer* hálózaton megosztott műveknek a megszakítás nélküli adatfolyam útján való letöltésének (*streaming*) lehetőségét is biztosítja.”¹Az Európai Bíróság (EUB) az ügyben 2017. június 14-én hozott ítéletet.

Az EUB a szerzői jog és más szomszédos jogok által védett teljesítmények jogellenes felhasználásával kapcsolatosan eddig is jelentős számban határozott, a Stichting Brein holland alapítvány által indított két ügy azonban újabb lehetőséget kínált számára a szerzői jog interneten történő védelmével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatának továbbfejlesztésére.

Bár a magyar magánjog egyik nagy egyéniségeként számon tartott Kolosváry Bálint 1942-ben tett megállapításai alapvetően a nemzeti jogról szólnak, azonban az uniós jogra nézve is alkalmazandóként értelmezhetőek. „A jogrendszernek a jogfejlődés és a jogfejlesztés egyformán főtényezője, céljaik is azonosak. A jogfejlődést belső, önmagukban megvalósuló erők vezetik, a jogfejlesztést kívülről befolyásolt és öntudatos megfontolások irányítják. A

* Jogtanácsos, külkereskedelmi szakjogász, ferge@freemail.hu.

¹ C-610/15. sz. ügy: Stichting Brein kontra Ziggo BV, XS4ALL Internet BV, Maciej Szpunar főtanácsnok indítványa (a továbbiakban: indítvány II.), 25. pont 13. lábjegyzet.

jogrend egészséges kiépülésének és biztonságának legelemibb feltétele az, hogy a jogfejlesztés munkája a belső jogfejlődéssel teljes összhangban legyen.”²

A szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló és azzal összefüggő irányelvek értelmezésével az EUB a művek nyilvánosságához közvetítésének joga tárgykört alapul véve próbálja meg esetről-esetre kibontani a korábbi ítéletei által előrevetített, leginkább előremutató jogalkalmazási irányt, továbbá bemutatni azt, hogy milyen eszközök állnak a sérelmet szenvedett fél rendelkezésére.

A tagállamok eljárását illetően az Európai Unió Alapjogi Chartájának alkalmazási körét annak 51. cikke (1) bekezdése határozza meg, amelynek értelmében a charta rendelkezései csak a tagállamok csak annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre.

„A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából ugyanis lényegében az következik, hogy az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat az uniós jog által szabályozott valamennyi tényállásra alkalmazni kell, az ilyen tényállásokon kívül azonban nem. A Bíróság ennyiben emlékeztetett már arra, hogy a Chartára tekintettel nem mérlegelheti az olyan nemzeti szabályozást, amely nem tartozik az uniós jog keretei közé. Ezzel szemben, amint az ilyen szabályozás az uniós jog alkalmazási körébe kerül, az előzetes döntéshozatal keretében eljáró Bíróságnak meg kell adnia minden ahhoz szükséges értelmezési szempontot, hogy a nemzeti bíróság mérlegelhesse e szabályozás azon alapvető jogokkal való összeegyeztethetőségét, amelyeknek a tiszteletben tartását biztosítja.”³

Ennek fényében teszünk kísérletet az EUB Stichting Brein kontra Jack Frederik Wullems⁴ és Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL Internet BV-ügyben⁵ kelt ítéletének közös, illetve csak az adott jogvitára jellemző részleteinek bemutatására azzal, hogy ennek eredményeként az elemzett részletek világosabbakká váljanak, és egy átfogó szintézis elemei legyenek. Mindkét ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek közös eleme az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: irányelv) 3. cikk (1) bekezdésében foglalt szabályozás, valamint a Stichting Brein kontra Jack Frederik Wullems-ügyben ezen irányelv 5. cikk (1) és (5) bekezdésének, a Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL Internet-ügyben az irányelv 8. cikk (3) bekezdésének, másrészt a szellemi tulajdon-jogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 11. cikkének értelmezése.

² Kolosváry Bálint: Jogfejlődés és jogfejlesztés. Protestáns Tanügyi Szemle, 1942. 7. sz.

³ 2013. február 26-i Åklagaren kontra Hans Åkerberg Fransson C-617/10. sz. ügy, ECLI:EU:C:2013:105 19. pont.

⁴ 2017. április 26-i Stichting Brein kontra Jack Frederik Wullems – Filmspeler néven is eljárva –, C-527/15. sz. ítélet, ECLI:EU:C:2017:300.

⁵ 2017. június 14-i Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL Internet BV, C-610/15. sz. ügy, ECLI:EU:C:2017:45.

Kereseteit a Stichting Brein alapítvány

- J. F. Wullems-sal szembeni perben olyan multimédia-lejátszók értékesítése tárgyában terjesztette elő, amelyek szabad hozzáférést biztosítanak szerzői jogi védelem alatt álló audiovizuális művekhez, e jog jogosultjainak engedélye nélkül;
- a Ziggo BV és XS4ALL Internet BV-vel szembeni perben a „The Pirate Bay” online megosztóplatform doménneveinek és IP-címeinek blokkolására történő kötelezése iránt terjesztette elő.

Az elemzés választott módszereként a jogesetek ismertetésével bemutatjuk azt a környezetet, amelyben a holland bíróságok által felvetett kérdések megfogalmazódtak, majd – a jogi érvelés rekonstrukciója körében – az esetek tényállásaival összefüggő, az EUB korábbi kiemelt ítéletei releváns részleteinek bemutatásával törekszünk azok tartalmi elemeit pontosan interpretálni, hozzájárulva ezzel a két ítélet rendelkezéseinek megvilágításához.

II. A tényállások

II.1. A Stichting Brein kontra J. F. Wullems-ügy tényállása

A felperes a Stichting Brein szerzői jogok jogosultjainak érdekvédelmét ellátó, holland alapítvány, fő célja a szerzői jog és más szomszédos jogok által védett teljesítmények jogellenes felhasználása elleni küzdelem, valamint e jogok jogosultjainak érdekvédelme. Alapítói között található audiovizuális adathordozó-gyártók és -importőrök, filmgyártók, filmforgalmazók, multimédia-előállítók és kiadók szövetségei. Az alapítványt a számítógépes szakmában „kalózkodás elleni” alapítványnak is nevezik.⁶

J. F. Wullems több weboldalon, köztük a *www.filmspeler.nl* címen elérhető saját weboldalon egy multimédia-lejátszó különböző modelljeit kínálta értékesítésre [Filmspeler X5 fully loaded; Filmspeler Compleet (Raspberry pi); Minix Neo X7; Filmspeler X90 fully loaded és Turbo Sd/usb configuratie.] A készülékek, amelyeket „filmspeler” (filmlejátszó) néven értékesítettek, egy kép- vagy hangforrás és egy televízióképernyő közötti kapcsolatot létrehozó eszközként működtek. A multimédiás streamingdobozokat „Kodi doboz”-nak is nevezte.⁷

A modellek közötti különbségek műszaki jellegűek, de működési módjuk lényegében azonos. Ha a filmlejátszót az internethez és a felhasználó készülékéhez csatlakoztatják, akkor ez a készülék megszakítás nélküli adatfolyam vagy valós idejű adatátvitel („streaming”) útján a kiválasztott webportálról vagy weboldalról származó képeket és hangokat képes lejátszani.

A filmlejátszó hardvere különböző szállítóktól került beszerzésre. J. F. Wullems az XBMC nyílt forráskódú szoftvert telepítette a készülékeire, amellyel egyszerűen alkalmazható gra-

⁶ Nick Rose: Media players that link to unauthorised content may be unlawful: <http://intellectualpropertyblog.fieldfisher.com/2016/media-players-that-link-to-unauthorised-content-may-be-unlawful/>.

⁷ Matt Brian: EU court rules selling pre-loaded pirate boxes is illegal: <https://www.engadget.com/2017/04/26/eu-court-rules-selling-pre-loaded-pirate-boxes-is-illegal/>.

fikus felületen (*user interface*), menürendszeren keresztül fájlok állíthatók elő, és amelyet bárki felhasználhat. A szoftvert harmadik felek által előállított és az interneten szabadon hozzáférhető egyedi szoftverfájlokkal (*add-ons*) is bővítette, amelyek az XBMC szoftver felhasználói felületére illeszthetők.

Ezek a kiegészítők olyan hiperlinkeket tartalmaznak, amelyek kattintást követően harmadik felek által üzemeltetett streamingoldalakra visznek át, amely oldalakon néhány film, tévésorozat és élő sportverseny – a jogosultak engedélyével vagy anélkül – ingyenesen hozzáférhető. A hiperlinkekre kattintva a digitális tartalmak lejátszása automatikusan elindul.

Tizennégy kiegészítőnél (1Channel, Glow movies HD, Go Movies, Icefilms, Mashup, Much Movies, Much Movies HD, Istream, Simply Movies, Simply Player, Yify Movies HD, Ororo.tv, Teledunet.com, valamint Go TV.) a linkek olyan filmekhez, sorozatokhoz és élő sportversenyekhez irányítanak, amelyek a többszörözési jog jogosultjainak engedélye *nélkül* hozzáférhetőek. Más kiegészítők viszont olyan megszakítás nélküli adatfolyamot biztosító oldalakra mutatnak, amelyek digitális tartalmait a jogosultak engedélyével hozzáférhetőek (Youtube, Sports Illustrated, uitzending gemist, Music video box, Vimeo, ESPN 3, RTLXL, SkyFM, valamint a Soundcloud).

J. F. Wullems nem befolyásolta vagy módosította a kiegészítőket, és a felhasználó önállóan is fel tudja telepíteni azt a médialejátszójára. J. F. Wullems a saját honlapján és harmadik felek internetes oldalain a következőképpen hirdette termékeit:

- Ne fizessen többé filmekért, sorozatokért és sportközvetítésekért, reklám és várakozási idő nélkül közvetlenül elérhető (nincs előfizetési költség, plug & play). A Netflix már a múlté!
- Ingyen nézni filmeket, sorozatokat és sportközvetítéseket, anélkül hogy fizetni kellene? Ki ne szeretné ezt?!
- Nem kell többé moziba mennie optimalizált XBMC szoftverünknek köszönhetően. Filmek és sorozatok ingyen, HD-minőségben – nemrég a mozikban vetített filmekkel együtt – az XBMC-nek köszönhetően.⁸

A Stichting Brein 2014. május 22-én e filmlejátszó értékesítésének abbahagyására szólította fel J. F. Wullems-et, majd 2014. július 1-jén a kérdést előterjesztő bíróság elé idézte annak érdekében, hogy e bíróság rendelje el a „filmspeler”-hez hasonló multimédia-lejátszó értékesítésének és azon hiperlinkek kínálásának abbahagyását, amelyek a felhasználók számára jogellenes hozzáférést biztosítanak védelem alatt álló művekhez.

A kérdést előterjesztő bíróság előtt a Stichting Brein arra hivatkozott, hogy J. F. Wullems a „filmspeler” multimédia-lejátszó értékesítésével „nyilvánossághoz közvetítést” valósított meg, és ezzel megsértette a szerzői jogról szóló törvényt, az *Auteurswet* 1. és 12. cikkében foglaltakat, miszerint, „Valamely irodalmi, tudományos vagy művészeti alkotás nyilvános-

⁸ C-527/15. sz. ügy, Stichting Brein kontra a Filmspeler nevében eljáró Jack Frederik Wullems, Manuel Campos Sanchez-Bordona főtanácsnok indítványa (a továbbiakban: indítvány I.), 17. pont, lábjegyzet 12.

ságra hozatala különösen: 1. a teljes mű vagy annak egy része többszörözött példányának nyilvánosságra hozatala; és valamely irodalmi, tudományos vagy művészeti alkotás nyilvánosságra hozatala ...”, valamint a szomszédos jogokról szóló törvény, a *Wet op de Naburige Rechten* 2., 6., 7a. és 8. cikkét, amely szerint: „(1) Az előadóművész kizárólagos joga, hogy engedélyezze a következő cselekmények bármelyikét:

d) valamely előadás vagy előadás rögzítése vagy annak többszörözött példánya sugárzása, tovább sugárzása, nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele vagy más módon történő nyilvánosságra hozatala; ... (1) A hangfelvétel-előállító kizárólagos joga, hogy az

c) az általa előállított hangfelvétel vagy annak többszörözött példánya sugárzását, tovább sugárzását, nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételét vagy más módon történő nyilvánosságra hozatalát; engedélyezze ... és

(1) A filmek első rögzítése előállítójának kizárólagos joga, hogy a film általa előállított első rögzítése vagy annak többszörözött példánya nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételét engedélyezze; ... A műsorsugárzó szervezet kizárólagos joga, hogy engedélyezze a rögzített műsorok vagy azok többszörözött példánya nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételét vagy más módon történő nyilvánosságra hozatalát az igénybe vett műszaki eszközöktől függetlenül.”

A Rechtbank Midden-Nederland (midden-nederlandi elsőfokú bíróság) bíróság úgy vélte, hogy az EUB ítélezési gyakorlata nem teszi lehetővé annak a kérdésnek a teljes bizonyossággal történő megválaszolását, hogy a tényállás körülményei alapján valóban nyilvánossághoz közvetítésről van-e szó. Véleménye szerint a hivatkozott holland nemzeti jogi rendelkezéseket a 2001/29 irányelv 3. cikkével összefüggésben kell értelmezni.

J. F. Wullems arra hivatkozott, hogy a szerzői jogi védelem alatt álló, jogellenes forrásból származó műveknek megszakítás nélküli adatfolyam útján történő közvetítése a szerzői jogról szóló holland törvény 13a. cikke szerinti kivétel alá tartozik, amelyet a 2001/29 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésére figyelemmel kell értelmezni, ennek a holland jogba való átültetését szolgálja.

Mivel az eljárás felei eltérő álláspontot képviseltek abban a kérdésben, hogy J. F. Wullems a multimédia-lejátszó értékesítésével egy „új közönség” elérését célozta meg, a kérdést előterjesztő bíróság az EUB ítélezési gyakorlatára figyelemmel megállapította, hogy annak a korábbi ítéletei⁹ nem szolgáltatnak elegendő információt a jogvita megoldásához.

Véleménye szerint észszerű kétség áll fenn azzal kapcsolatban, hogy a nyilvánossághoz közvetítés megvalósul-e, ha a művet korábban, de a szerzői jogi jogosultak engedélye nélkül tették közzé.

A kérdést előterjesztő bíróság nem értett egyet J. F. Wullems azon érvével, amely szerint a szerzői jogi védelem alatt álló művek jogellenes forrásból történő, valós idejű adatátvi-

⁹ Sem a 2014. február 13-i Svensson és társai-ítélet, C-466/12, EU:C:2014:76, sem a 2014. október 21-i BestWater International végzés, C-348/13, EU:C:2014:2315 nem szolgáltat elegendő információt a jogvita megoldásához.

tel útján való hallhatóvá tétele és megjelenítése a szerzői jogról szóló holland törvény 13a. cikke szerinti kivétel alá tartozik. Mivel e rendelkezést a 2001/29 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése alapján kell értelmezni, kiemelte azonban, hogy az EUB még nem foglalt állást az irányelv 5. cikke szerinti „jogszerű felhasználás” követelményének fogalmát illetően.

E körülmények között a Rechtbank Midden-Nederland az eljárást felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjesztett az EUB elé.

II.2. A *Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL Internet BV-ügy tényállása*

Az alapeljárás felperese a Stichting Brein alapítvány, alperesei, a Ziggo BV és az XS4ALL Internet BV, a holland piac két legnagyobb internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatója. A Ziggo, a legnagyobb kábelszolgáltató Hollandiában, digitális és analóg, internetes és telefonos szolgáltatást nyújt mind lakossági, mind kereskedelmi ügyfeleknek. Az XS4ALL dial-up és széles sávú internetelérést nyújt a holland üzleti és lakossági ügyfeleknek.

A Ziggo és az XS4ALL előfizetőinek jelentős része használja a The Pirate Bay (a továbbiakban: TPB) online megosztóplatformot, amely egy BitTorrent indexálóoldal. A BitTorrent olyan protokoll, amellyel a felhasználók (*peers*) fájlokat cserélhetnek, jellemzője, hogy a megosztandó fájlokat kis részletekre darabolja, és így e fájlok tárolásához nincs szükség központi szerverre, ami az egyéni szerverek terhelését a megosztás során csökkentené. A fájlok megosztásához a felhasználóknak először egy meghatározott szoftvert, úgynevezett „BitTorrent-klienst”, kell letölteniük, amely a torrentfájlok létrehozását lehetővé teszi.

Azoknak a felhasználóknak (*seeders*), akik más felhasználók (*leechers*) rendelkezésére kívánják bocsátani a számítógépükön található fájlokat, BitTorrent kliensük segítségével torrentfájlt kell létrehozniuk. A torrentfájlok egy központi szerverre (*tracker*) mutató hivatkozást tartalmaznak, amely szerver azokat a felhasználókat, akik valamely konkrét torrentfájl, valamint a mögöttes médiafájl megosztására rendelkezésre állnak, azonosítja. Ezeket a torrentfájlokat a *seederek* feltöltik (*upload*) valamely, a TPB-hez hasonló online megosztóplatformra, amely ezt követően indexálja ezeket a fájlokat annak érdekében, hogy azokat az online megosztóplatform felhasználói megtalálhassák, továbbá hogy azokat a műveket, amelyekre ezek a torrentfájlok mutatnak, a BitTorrent-kliens segítségével különböző részletekben a felhasználók számítógépeire le lehessen tölteni (*download*).

A TPB online megosztóplatformon kínált torrentfájlok nagy többségükben szerzői jogi védelem alatt álló művekre mutatnak anélkül, hogy a megosztási cselekmények elvégzésére a jogosultak e platform üzemeltetőinek és felhasználóinak engedélyt adtak volna.

A Stichting Brein elsődlegesen azt kérte az első fokon eljáró bíróságtól, hogy a 2001/29/EK irányelv 8. cikkének (3) bekezdését átültető holland jogi rendelkezések,¹⁰ az Auteurswet, a szerzői jogról szóló holland törvény és a Wet op de Naburige Rechten, a szomszédos

¹⁰ Az Auteurswet, a szerzői jogról szóló holland törvény 26d. cikke és a Wet op de Naburige Rechten, a szomszédos jogokról szóló törvény 15. cikke.

jogokról szóló holland törvény alapján kötelezzék a Ziggót és az XS4ALL-t a TPB online megosztóplatform doménneveinek és IP-címeinek a blokkolására.

Kérését arra alapozta, hogy e fájlmegosztó rendszer segítségével az alperesek által nyújtott szolgáltatások igénybevevői e cselekvésükkel jelentős mértékű szerzői jogi jogsértést követnek el azáltal, hogy védelem alatt álló teljesítményeket (elsősorban zenei műveket és filmművészeti alkotásokat) tartalmazó fájlokat osztanak meg e jogok jogosultjainak engedélye nélkül.

Bár az elsőfokú bíróság a Stichting Brein kérelmeinek helyt adott, azokat a fellebbviteli bíróság azzal az indokkal utasította el, hogy a szerzői jogok megsértése az alperesek által nyújtott szolgáltatások igénybevevőitől, nem pedig a TPB-től ered, illetve, hogy a kért letiltás nem arányos az elérni kívánt céllal, a szerzői jogok hatékony védelmével.¹¹

A Stichting Brein felülvizsgálati kérelmet terjesztett a kérdést előterjesztő bíróság elé.

A Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bírósága) szerint az ügyben megállapítást nyert, hogy a TPB online megosztóplatform segítségével a jogosultak engedélye nélkül tettek a nyilvánosság számára hozzáférhetővé védelem alatt álló műveket. Azt is megállapította, hogy a Ziggo és az XS4ALL előfizetői ezt a jogosultak engedélye nélkül tették, megsértve ezzel a jogosultak szerzői és szomszédos jogait.

A holland legfelsőbb bíróság álláspontja szerint az EUB ítélkezési gyakorlata alapján nem lehetett teljes bizonyossággal megválaszolni azt a kérdést, hogy a TPB online megosztóplatformon az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében véve megvalósult-e művek nyilvánosságához történő közvetítése különösen a olyan cselekmények révén mint:

- olyan rendszer létrehozása és fenntartása, amelynek keretében az internethasználók egymással kapcsolatba lépnek a saját számítógépeiken található műveknek részletekben történő megosztása érdekében;
- olyan weboldal üzemeltetése, amelyen a felhasználók az e művek részleteire mutató torrentfájlokat tölthetnek fel e célból, és
- az e weboldalra feltöltött torrentfájlok indexálása és kategorizálása annak érdekében, hogy a mögöttes művek részletei megtalálhatók legyenek, és a felhasználók letölthessék e műveket (azok egészét) a számítógépeikre.

E körülményekre tekintettel a Hoge Raad der Nederlanden felfüggesztette eljárását, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjesztett az EUB elé.

III. Az ítéletek „közös” jellemzői

A Rechtbank Midden-Nederland és a Hoge Raad der Nederlanden kérdései arra irányultak, hogy a 2001/29 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének megfogalmazásában – miszerint a tagállamoknak a szerzők számára kizárólagos jogot kell biztosítaniuk műveik vezetékes

¹¹ Uitspraak Gerechtshof Den Haag: Ziggo en XS4ALL tegen BREIN – ECLI : ECLI:NL:HGDHA:2014:88, 28 január 2014.

vagy vezeték nélküli nyilvánosságához közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, beleértve az oly módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg – szereplő „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát úgy kell-e értelmezni, hogy az kiterjed:

- az olyan multimédia-lejátszó értékesítésére is, amelyre előzetesen olyan, interneten is elérhető kiegészítő modulokat telepítettek, amelyek a nyilvánosság számára szabadon hozzáférhető olyan weboldalakra mutató hiperlinkeket tartalmaznak, amelyeken e jog jogosultjainak engedélye nélkül szerzői jogi védelem alatt álló műveket tesznek hozzáférhetővé (Stichting Brei kontra J. K. Wullems-ügy.), továbbá hogy
- az olyan megosztóplatform interneten történő rendelkezésre bocsátására és üzemeltetésére, amely a védelem alatt álló művekre vonatkozó metaadatok indexálásával és keresőmotor működtetésével e platform felhasználói számára lehetővé teszi, hogy e műveket megtalálják, és azokat egy *peer-to-peer* hálózat keretében megosszák (Stichting Brei kontra Ziggo BV és XS4ALL-ügy).

Az EUB a Stichting Brein kontra Ziggo BV és az XS4ALL-ügyben felmerült jogi probléma kapcsán ítéletében a Stichting Brein kontra J. F. Wullems-ítéletének alapvető megállapításaira, továbbá a saját korábbi döntéseire meghatározó módon támaszkodott.

Az EUB mindkét ügyben hangsúlyozta, hogy az irányelv 3. cikk (1) bekezdéséből fakadóan a szerzőket – az előadóművészeket és a hangfelvétel-előállítókat – olyan preventív jellegű jog illeti meg, amely lehetővé teszi számukra, hogy a nyilvánossághoz közvetítés megtiltása érdekében művük lehetséges felhasználói és a felhasználók által esetlegesen tervezett nyilvánossághoz közvetítés közé álljanak. A 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése alapján viszont a szerzőket olyan kompenzációs jellegű jog illeti meg, amely csak akkor gyakorolható, ha a hangfelvételt már kereskedelmi célból nyilvánosságra hozták, illetve egy felhasználó e hangfelvétel példányát a nyilvánossághoz való közvetítésre használja vagy már használta a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló 2006/115 irányelv¹² értelmében. Következésképpen, – miként az EUB ítéleteiben rögzítette, – e fogalmat azonos kritériumok alapján kell értékelni, különösen azért, hogy ne alakulhassanak ki ellentmondásos és összeegyeztethetetlen értelmezések az alkalmazandó rendelkezés függvényében.¹³

A két irányelv rendelkezéseinek összehasonlításából az következik, hogy a „nyilvánossághoz közvetítés” e két rendelkezésben szereplő fogalmát nem azonos összefüggésben használják, és ez a fogalom ugyan hasonló, de részben mégis eltérő célra irányul.¹⁴

¹² A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról, a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló 2006/115 irányelv.

¹³ 2016. május 31-i Reha Training-ítélet, C-117/15, EU:C:2016:379, 30, 34. pont; 2016. szeptember 8-i GS Media-ítélet, C-160/15, EU:C:2016:644, 28. pont; 2012. március 15-i SCF-ítélet, C-135/10, EU:C:2012:140, 75. pont.

¹⁴ 2012. március 15-i SCF-ítélet, C-135/10, EU:C:2012:140, 74. pont.

Mindezek ellenére meg kell állapítani, hogy egyébként semmi nem utal arra, hogy az uniós jogalkotó a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmának a két irányelvvel összefüggésben eltérő jelentést kívánt tulajdonítani.

Az EUB megállapítása szerint mivel az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése nem határozza meg pontosan a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát, ezért annak jelentését és hatályát az irányelv célkitűzéseire és arra a kontextusra figyelemmel kell meghatározni, amelybe az értelmezett rendelkezés illeszkedik.¹⁵

Az irányelv célja, hogy a szerzők számára egy olyan, magas szintű oltalmat hozzon létre, amely számukra – többek között a nyilvánossághoz közvetítés esetén – megfelelő díjazást biztosít műveik felhasználása után. A „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát – az irányelv (23) preambulumbekzdése egyértelmű megfogalmazásának megfelelően – tágan kell értelmezni.¹⁶

Ugyanakkor az EUB GS Media-ítélete szerint az irányelv (3) és (31) preambulumbekzdéséből az derül ki, hogy az irányelv által megvalósítani kívánt jogharmonizáció célja, különösen az elektronikus környezetben, hogy megfelelő egyensúlyt biztosítson egyfelől a szerzői jogok és a szomszédos jogok jogosultjainak a szellemi tulajdon-joguk védelméhez fűződő, az Európai Unió Alapjogi Chartájának 17. cikke (2) bekezdése által a szellemi tulajdon védelmének szavatolt érdeke, másfelől a védelem alatt álló jogtárgyak felhasználóinak érdekei és alapvető jogaik, különösen a charta 11. cikke által garantált véleménynyilvánítási és tájékoztatói szabadság, valamint a közérdek védelme között.¹⁷

A „nyilvánossághoz közvetítés” fogalma két együttes elemet ötvöz, a mű „közvetítésének cselekményét” és a mű „nyilvánossághoz” közvetítését.¹⁸

Az EUB pontosította, hogy e fogalom egyedi értékelést igényel. Annak megítélése érdekében, hogy egy felhasználó nyilvánossághoz közvetítést valósít-e meg, több, nem önálló jellegű, egymástól függő, kiegészítő kritériumot kell figyelembe venni. Következésképpen egyenként és egymással kölcsönhatásban is alkalmazni kell ezeket, mivel különböző konkrét helyzetekben igen változó erősséggel lehetnek jelen.¹⁹ E kritériumok közül az EUB Reha Training-ítéletében a televíziós műsoroknak a rehabilitációs központ üzemeltetője által a helyiségeiben elhelyezett televíziókészülékek közvetítésével történő sugárzása kapcsán a felhasználó megkerülhetetlen szerepét emelte ki. E felhasználó közvetítést valósít meg akkor, amikor magatartása következményeinek teljes tudatában, közvetítőként jár el ügyfelei irányában a védelem alatt álló művek hozzáférhetővé tételével, főként olyan esetben, amikor e beavatkozás hiányában ügyfelei elvileg nem tudnák a sugárzott művet élvezni.²⁰

¹⁵ 2016. szeptember 8-i GS Media-ítélet, C-160/15, EU:C:2016:644, 29. pont.

¹⁶ Reha Training-ítélet, 36. pont; GS Media-ítélet, 30. pont.

¹⁷ GS Media-ítélet, 31. pont.

¹⁸ Reha Training-ítélet, 37. pont; GS Media-ítélet, 32. pont.

¹⁹ 2012. március 15-i SCF-ítélet, C-135/10, EU:C:2012:140, 78. és 79. pont; 2012. március 15-i Phonographic Performance (Ireland) ítélet, C-162/10, EU:C:2012:141, 30. pont; GS Media-ítélet, 34. pont.

²⁰ Reha Training-ítélet, 46. pont; GS Media-ítélet, 35. pont.

Korábbi ítéleteiben²¹ pontosította, hogy a „nyilvánosság” kifejezés meghatározatlan számú lehetséges címzettet jelent, ami egyébként viszonylag jelentős számú egyént foglal magában, továbbá az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ahhoz, hogy „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősülhessen, szükséges, hogy a védelem alatt álló műveket az addig alkalmazottaktól eltérő, speciális technikai módon közvetítsék egy „új közönség”, azaz egy olyan közönség részére, amelyet a szerzői jog jogosultjai nem vettek figyelembe, amikor az eredeti nyilvánossághoz közvetítést engedélyeztek.²²

Az EUB több ítéletében is hangsúlyt kapott, hogy a nyilvánossághoz közvetítés haszon-szerzési jellege sem irreleváns, egy ilyen jelleg azonban nem szükségszerűen elengedhetetlen feltétele a nyilvánossághoz közvetítés fennállásának.²³

A nyilvánossághoz közvetítés joga kapcsán ismételten rögzíteni kell, hogy szerzőknek műveik terjesztése tekintetében kizárólagos joguk van arra, hogy e művek többszörözött példányainak terjesztését, a nyilvánosságnak való bemutatását engedélyezzék vagy megtiltsák. Ennek mindkét ügyben jó példázata az EUB által a jelen ügyek kapcsán többször is hivatkozott Svensson és társai-ítélet. Az ügy felperesei, négy újságíró, újságcikkei a *Göteborgs-Posten* újságban, illetve annak internetes honlapján jelentek meg. Az alperes *Retriever Sverige AB* internetes honlapján olyan kattintható internetes hivatkozásokat, *hiperlinkeket* helyezett el, melyek olyan újságcikkekre mutattak, melyek szerzői jogainak a felperesek voltak a jogosultjai. E cikkek a *Göteborgs-Posten* újság honlapján szabadon hozzáférhetőek voltak. A felperesek szerint ha az ügyfél e linkek egyikére kattint, nem lesz világos számára, hogy egy másik weboldalra kerül az őt érdeklő műhöz való hozzáférés érdekében, míg a *Retriever Sverige* alperes szerint egyértelmű volt az ügyfél számára, hogy a linkekre kattintás egy másik weboldalra irányítja át. A felperesek kártérítés iránti keresetet nyújtottak be, állítva, hogy az alperes társaság egyes cikkeiket engedély nélkül használta fel azáltal, hogy ügyfelei számára hozzáférhetővé tette azokat.

Az EUB ez ügyben kimondta, hogy egy internetes oldalon olyan védett művekre mutató kattintható linkek szolgáltatása, melyeket más internetes oldalon mindenféle korlátozás nélkül közzétettek, az előbbi oldal ügyfeleinek közvetlen hozzáférést kínál az említett művekhez.²⁴ Az ítélkezési gyakorlat elvezet a főszabályhoz, amely szerint bármely olyan cselekmény, amellyel a felhasználó az adott ügy teljes ismeretében az ügyfelei számára védelem alatt álló művekhez ad hozzáférést, a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „közvetítésnek” minősülhet.

²¹ 2013. március 7-i *ITV Broadcasting és társai-ítélet*, C-607/11, EU:C:2013:147, 32. pont; *Reha Training-ítélet*, 41. pont; *GS Media-ítélet*, 36. pont.

²² *ITV Broadcasting és társai-ítélet*, 26. pont; 2014. február 13-i *Svensson és társai-ítélet*, C-466/12, EU:C:2014:76, 24. pont; *GS Media-ítélet*, 37. pont.

²³ 2011. október 4-i *Football Association Premier League és társai-ítélet*, C-403/08 és C-429/08, EU:C:2011:631, 204. pont; *ITV Broadcasting és társai-ítélet*, 42. pont; *GS Media-ítélet*, 38. pont.

²⁴ *Svensson és társai-ítélet*, 18. pont; 2014. október 21-i *BestWater International-végzés*, C-348/13, EU:C:2014:2315, 15. pont; *GS Media-ítélet*, 43. pont.

* * *

A Stichting Brein kontra J. F. Wullems-ügyben feltett kérdés az volt, hogy az ügy tényállása szerinti multimédia-lejátszók értékesítése „közvetítésnek” minősül-e? Az EUB a 2001/29 irányelv (23) preambulumbekzdésére való hivatkozással megállapította, hogy a szerzőknek a nyilvánossághoz közvetítéshez való joga lefedi a művek minden olyan nyilvánossághoz közvetítését vagy továbbközvetítését, amikor a nyilvánosság nincs jelen a közvetítés kiindulópontjául szolgáló helyszínen, legyen szó akár vezetékes, akár vezeték nélküli közvetítésről, ideértve a sugárzást is.²⁵ A védett művekre mutató kattintható linkek, hiperlinkek szolgáltatása „hozzáférhetővé tételnek”, következésképpen „közvetítésnek” minősül.

A „közvetítés” fennállásához többek között elegendő, ha a művet úgy bocsátják a közönség rendelkezésére, hogy annak tagjai ahhoz hozzá tudjanak férni anélkül, hogy meghatározó lenne, hogy éltek-e vagy sem e lehetőséggel.²⁶

A Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL-ügyben nem volt vitatott, hogy a szerzői jogi védelem alatt álló műveket a TPB online megosztóplatform segítségével úgy bocsátják e platform felhasználóinak rendelkezésére, hogy azok a művekhez az általuk egyénileg megválasztott helyről és időpontban férhessenek hozzá. A TPB online megosztóplatform felhasználóinak ily módon rendelkezésére bocsátott műveket nem annak üzemeltetői, hanem annak felhasználói töltötték fel erre a platformra. Megállapításra került az is, hogy ezen üzemeltetők, az online megosztóplatform rendelkezésre bocsátásával és üzemeltetésével magatartásuk következményeinek teljes ismeretében jártak el a védelem alatt álló művek rendelkezésre bocsátása érdekében, indexálva és kategorizálva az e platformon lévő torrentfájlokat, amelyek e fájlok felhasználói számára így lehetővé tették, hogy e műveket megtalálják, és azokat egy *peer-to-peer* hálózat keretében megosszák. Az ilyen platformnak ezen üzemeltetők általi rendelkezésre bocsátása és üzemeltetése hiányában a felhasználók e műveket nem tudnák megosztani, vagy legalábbis azok interneten történő megosztása jóval bonyolultabb feladat lenne.²⁷ Azt, hogy a TPB online megosztóplatform rendelkezésre bocsátásával és üzemeltetésével annak üzemeltetői a felhasználók számára hozzáférést kínálnak az érintett művekhez, úgy lehet tekinteni, hogy ezek az üzemeltetők a szóban forgó művek rendelkezésre bocsátásában megkerülhetetlen szerepet játszanak.²⁸

Bár az irányelv (27) preambulumbekzdése szerinti, a közvetítést lehetővé tevő, illetve azt megvalósító fizikai eszközök rendelkezésre bocsátása önmagában nem minősül közvetítésnek, azonban e megosztóplatform üzemeltetőit mégsem lehet úgy tekinteni, hogy azok a közvetítést lehetővé tevő, illetve azt megvalósító tárgyi eszközök „rendelkezésre bocsátását” valósítanak meg. A tényállásból megállapíthatóan a torrentfájlokat ez a platform indexál-

²⁵ Stichting Brein kontra Jack Frederik Wullems-ítélet, 35. pont.

²⁶ Svensson és társai-ítélet, 19. pont.

²⁷ Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL-ítélet, 35. pont.

²⁸ Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL-ítélet, 37. pont.

ja, ezért azokat a műveket, amelyekre ezek a torrentfájlok mutatnak, a megosztóplatform felhasználói által könnyen megtalálhatják és letölthetik. A TPB online megosztóplatform, amely a keresőmotoron kívül egy olyan indexet is kínál, amely a rendelkezésre álló műveket jellegük, műfajuk és népszerűségük alapján különböző kategóriákra osztja. Az EUB megállapítása szerint az online megosztóplatform szolgáltatását és üzemeltetését a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „közvetítésnek” kell tekinteni.²⁹

Az irányelv értelmében vett „nyilvánosság-hoz közvetítés” fogalmát az EUB ítéletében foglaltak szerint úgy kell értelmezni, hogy az kiterjed az olyan multimédia-lejátszók értékesítésére is, amelyekre előzetesen olyan, interneten is elérhető kiegészítő modulokat telepítettek, amelyek a nyilvánosság számára szabadon hozzáférhető olyan weboldalakra mutató hiperlinkeket tartalmaznak, amelyeken szerzői védelem alatt álló műveket tesznek hozzáférhetővé e jog jogosultjainak engedélye nélkül.³⁰ Az EUB mindkét ítéletében megállapította, hogy az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánosság-hoz közvetítés” fogalma alá tartozásnak további feltétele, hogy a védelem alatt álló művek nyilvánosság-hoz közvetítésére ténylegesen sor kerüljön,³¹ továbbá pontosította, hogy a „nyilvánosság” fogalma egy bizonyos *de minimis* jellegű küszöböt foglal magában, ami ebből a fogalomból kizárja az érintett személyek túlságosan kisméretű vagy akár jelentéktelen csoportjait. A védelem alatt álló műveknek potenciális címzettjei rendelkezésére bocsátásából eredő kumulatív hatások figyelembevételére során nemcsak annak van jelentősége, hogy ugyanahhoz a műhöz egyidejűleg hány személynek van hozzáférése, hanem annak is, hogy ahhoz egymás után hányan férnek hozzá.³²

* * *

Mivel az irányelv nem tartalmazza sem a „nyilvánosság-hoz közvetítés”, sem a „nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel” fogalmát, e fogalommeghatározás körvonalainak felvázolását az EUB vállalta fel. Az ítélezési gyakorlat szerint a „nyilvánosság-hoz közvetítés” megállapításának a GS Media-ítéletben foglaltak szerint két elengedhetetlen ismérve van, a közvetítés cselekménye és a nyilvánosság jelenléte.³³

Az EUB ezen ítéletében annak a résztvevőnek a megkerülhetetlen szerepét és beavatkozásának szándékos jellegét hangsúlyozta, akitől a közvetítés ered. E szereplő közvetítést valósít meg akkor, amikor magatartása következményeinek teljes tudatában, közvetítőként jár el ügyfelei irányában a védelem alatt álló művet tartalmazó, sugárzott műsor hozzáférhetővé

²⁹ Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL-ítélet, 39. pont.

³⁰ Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL-ítélet, 53. pont.

³¹ Stichting Brein kontra Jack Frederik Wullems-ítélet, 43. pont.

³² Phonographic Performance-ítélet, 35. pont; 2014. február 27-i OSA-ítélet, C-351/12, EU:C:2014:110, 28. pont; Reha Training-ítélet, 43. pont.

³³ GS Media-ítélet, 32. pont.

tételével, főként olyan esetben, amikor e beavatkozás hiányában ügyfelei elvileg nem tudnák a sugárzott művet élvezni.³⁴

Olyan esetben, amikor valamilyen művet a címzettek által megválasztott időben való vétele érdekében tesznek a nyilvánosság számára hozzáférhetővé, a közvetítés cselekményét e közvetítési mód sajátosságának figyelembevételével kell értékelni. Így az azon szereplő kezdeményezésére megvalósult közvetítéssel ellentétben, akitől e közvetítés ered, a hozzáférhetővé tétel esetében a mű tényleges átvitelére csak feltételesen és az igénybevevő kezdeményezésére kerül sor. Azonban a szerzői jogok jogosultjának az e közvetítéssel szembeni fellépésre a hozzáférhetővé tétel időpontjától kezdődően lehetősége van, függetlenül attól, hogy a tényleges átvitelre hol és mikor kerül sor.³⁵

A nyilvánosság jelenlétét illetően az EUB vonatkozó ítélezési gyakorlatából két követelmény emelhető ki.

- A közvetítésnek meghatározatlan, de viszonylag jelentős számú lehetséges címzettet kell megcéloznia. E feltétel rendszerint teljesül egy olyan weboldal esetében, amely elvileg valamennyi internetfelhasználó számára elérhető.³⁶
- A közvetítéssel megcélzott nyilvánosságnak „új nyilvánosságnak” kell lennie. Ami az interneten történő elérhetővé tételt illeti, az EUB álláspontja szerint a közvetítés nem új nyilvánosság felé irányul, amikor az a nyilvánosság számára már közzétett, egy másik internetes oldalon, szabadon hozzáférhető műre vonatkozik. Ugyanis ilyen helyzetben a közvetítés – legalábbis potenciálisan – ugyanazt a nyilvánosságot célozza, mint az eredeti hozzáférhetővé tétel, vagyis az internetfelhasználók összességét.³⁷

Az EUB szerint az internetfelhasználók ezen szabadsága korlátját jelenti az, hogy az új nyilvánosság kritériumának alkalmazásakor nem a műhöz ténylegesen hozzáférő közönséget kell figyelembe venni, hanem csak a szerzői jog jogosultja által az eredeti közvetítés engedélyezésekor figyelembe vett nyilvánosságot. Ellenben ha a művet hozzáférhetővé tették, de a jogosult hozzájárulása nélkül, a jogosult semmilyen nyilvánosságot nem vett figyelembe, valamennyi új hozzáférhetővé tétel tehát szükségképpen új közönséget céloz meg, és ezért azokat a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítésnek” kell tekinteni.

Nem kell azonban vizsgálni, hogy új nyilvánosságnak szánják-e a közvetítést abban az esetben, ha azt sajátos, azaz az eredeti közvetítéshez használttól eltérő műszaki eljárás segítségével valósítják meg.³⁸ Ilyen esetben tehát mindig a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett nyilvánossághoz közvetítés valósul meg.

³⁴ GS Media-ítélet, 35. pont.

³⁵ Svensson és társai-ítélet, 19. pont.

³⁶ Svensson és társai-ítélet, 22. pont.

³⁷ Svensson és társai-ítélet, 24–27. pont.

³⁸ 2014. április 10-i ACI Adam és társai-ítélet, C-435/12, EU:C:2014:254, 37. és 39. pont.

Az EUB mindkét ügyben rámutatott, hogy az „új” közönség részére közvetítés kapcsán már Svensson és társai-ítéletében³⁹ kimondta, hogy ilyen közönség alatt az a közönség értendő, amelyet a szerzői jog jogosultjai az eredeti közvetítés engedélyezésekor nem vettek figyelembe. GS Media-ítéletében hangsúlyozta, hogy e határozatok megerősítik a valamely weboldalon szabadon hozzáférhetővé tett művek szerzői jogi jogosultjai engedélyének fontosságát a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésére figyelemmel, hiszen e rendelkezés éppen azt írja elő, hogy a szerzői jog jogosultjának a mű nyilvánosságához közvetítésére irányuló minden egyes cselekményt engedélyeznie kell.⁴⁰

A fenti ítéletekből összegezhető, hogy a valamely internetes oldalon olyan védett művekhez vezető hiperlinkek elhelyezése, amelyeket egy másik internetes oldalon a mű szerzői jogi jogosultjának engedélyével tettek hozzáférhetővé, nem minősíthető a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánosságához közvetítésnek”. E tekintetben az EUB megállapította, hogy attól kezdve, hogy e mű szabadon hozzáférhető azon az internetes oldalon, amelyhez a hiperlink hozzáférést biztosít, úgy kell tekinteni, hogy amikor e mű szerzői jogi jogosultjai e közvetítést engedélyezték, az internetezők egészét vették figyelembe közönségként, és így a kérdéses közvetítési cselekmény nem új közönség felé irányult. Ugyanakkor, ilyen engedély hiányában, ezekből az ítéletekből nem vonható le ugyanez a következtetés.⁴¹

IV. A „nyilvánosságához közvetítés” sajátos kérdései a Stichting Brein kontra Jack Frederik Wullems-ügyben

Az eljárás során az eljáró bíróságok, de felek is több alkalommal is felvetették az ügy tényállási elemeinek a GS Media-ügyhöz meglehetősen hasonló voltát. Ez a részbeni egyezőség a Rechtbank Midden-Nederland előzetes döntéshozatal iránti kérelmében is megjelenik, mivel az előterjesztett első és második kérdés részben azonos a GS Media-ítélet alapjául szolgáló kérdésekkel. Az alapvető különbség azonban az, hogy míg a GS Media az általa üzemeltetett weboldalon helyezett el jogosulatlanul megszerzett képeire mutató hiperlinkeket, addig a Stichting Brein kontra J. F. Wullems-ügyben nem saját weboldalon helyeztek el hiperlinkeket, hanem J. F. Wullems médialejátszóra telepített hiperlinkeket tartalmazó kiegészítőket.

Emiatt kérdezte a holland bíróság azt, hogy fennáll-e a nyilvánosságához közvetítés az olyan szoftverváltozatot tartalmazó multimédia-lejátszó forgalmazása esetében, amellyel a szerzői jog jogosultjának hozzájárulása nélkül digitális tartalmakat terjesztő weboldalak felé irányítják tovább a végső felhasználót. Az előterjesztő bíróság további kétségei azonban nem a műszaki eszközre vagy a többszöröző berendezésre, hanem a szerzői jog védelmére

³⁹ Svensson és társai-ítélet, 24. és 31. pont.

⁴⁰ GS Media-ítélet, 43. pont.

⁴¹ GS Media-ítélet, 42. és 43. pont.

és az ezzel ellentétes magatartás jogellenességére vonatkoztak arra az esetre, ha a végső fogyasztó megszakítás nélküli adatfolyamban (*streaming*) és a jogosult engedélye nélkül kap olyan, védelem alatt álló digitális tartalmakat, amelyeket egy hiperlinken keresztül ér el.

Ehhez kapcsolódva kell megjegyezni, hogy az EUB ITV Broadcasting és társai-ügyben hozott ítélete csak a digitális tartalmak általában hang- vagy képanyag formájában, megszakítás nélküli adatfolyam vagy streaming útján – a különböző berendezések tárolóhelyére történő felvétel vagy átmásolás nélkül, csak az adatok ideiglenes rögzítése útján – való hozzáférhetőségéről szól.⁴² Az ITV Broadcasting és társai-ügyben a TVCatchup televíziós adások olyan internetalapú közvetítési szolgáltatását kínálta, amelyek lehetővé tették a felhasználók számára, hogy interneten keresztül „élőben” vehessék térítésmentesen a televíziós műsorokat. A kereskedelmi televíziós műsorsugárzók műsoraik lényegében egyidejű interneten keresztül továbbközvetítése miatt indítottak a TVC-vel szemben keresetet.

A Stichting Brein kontra J. F. Wullems-ügyben megállapításra került, hogy a közvetítés lehetővé tételét vagy megvalósítását szolgáló berendezések egyszerű biztosítása önmagában véve nem képez az irányelv értelmében vett „közvetítést”.

Az EUB SGAE-ítéletében a szállodai szobákban található tévékészülékek biztosítása kapcsán ugyanakkor megállapította, hogy bár a „tárgyi eszközök egyszerű rendelkezésre bocsátása” önmagában véve nem képez „közvetítést”, azonban a sugárzott művekhez való hozzáférést a közönség számára műszakilag teszi lehetővé. Így ha a szálloda az ily módon rendelkezésre bocsátott televíziókészülékek útján jeleket közvetít az e létesítmény szobáiban megszálló vendégek részére, az nyilvánossághoz közvetítésnek minősül, függetlenül a vett jelek közvetítésének technikai módszerétől.⁴³

A Stichting Brein kontra J. F. Wullems-ügy azonban nem a közvetítést lehetővé tevő vagy annak megvalósítására szolgáló tárgyi eszközök „egyszerű” rendelkezésre bocsátásáról szól, mivel J. F. Wullems magatartása következményeinek teljes tudatában végezte azoknak a kiegészítő moduloknak az általa forgalmazott „filmspeler” multimédia-lejátszóra történő előzetes telepítését, amelyek kifejezetten lehetővé tették annak megvásárlói számára, hogy hozzáférjenek a megszakítás nélküli adatfolyam útján közvetítő weboldalakon a szerzői jogi jogosultak engedélye nélkül közzétett védett művekhez, és megjelenítsék e műveket televízió-képernyőjükön.⁴⁴ Ez tette lehetővé a közvetlen kapcsolat létesítését a jogellenesen másolt műveket közvetítő weboldalak és a multimédia-lejátszó készülékek megvásárlói között. Ez a tevékenység nem hasonlítható az irányelv (27) preambulumbekzdése által említett a tárgyi eszközök egyszerű rendelkezésre bocsátásához, mivel a tényállás szerint a megszakítás nélküli adatfolyam útján közvetítő weboldalakat a közönség nem tudja könnyen beazonosítani, és e weboldalak többsége gyakran változik.

⁴² ITV Broadcasting és társai-ítélet.

⁴³ 2006. december 7-i SGAE-ítélet, C-306/05, EU:C:2006:764, 46. pont.

⁴⁴ SGAE-ítélet, 42. pont.

Miként az EUB ítéletében megállapította, az olyan multimédia-lejátszó rendelkezésre bocsátását, amely az előzetesen rátelepített kiegészítő modulokra tekintettel, strukturált menük segítségével olyan, az említett modulok által tartalmazott linkekhez való hozzáférést tesz lehetővé, amelyeket ha e multimédia-lejátszó távirányítója segítségével aktiválnak, annak felhasználói számára közvetlen hozzáférést nyújt a szerzői jogi jogosultak engedélye nélkül közzétett, védelem alatt álló művekhez, a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítésnek” kell tekinteni.⁴⁵

Az EUB ítéletében foglaltak szerint a nyilvánossághoz közvetítés joga lefedi valamely műnek minden olyan nyilvánossághoz közvetítését vagy továbbközvetítését, amikor a nyilvánosság nincs jelen a közvetítés kiindulópontjául szolgáló helyszínen, legyen szó akár vezetékes, akár vezeték nélküli közvetítésről, ideértve a sugárzást, vagyis a földfelszíni televíziós adásba foglalt művek olyan továbbközvetítését, amelyet az eredeti műsorsugárzó szervezettől eltérő szervezet valósít meg, amely az e szervezet által előfizetők rendelkezésére bocsátott internetes adatfolyam útján történik, melynek során az előfizetők a fenti szervezet szerverére csatlakozva a földfelszíni műsorsugárzás vételi területén található, vagyis az előfizetők jogszerűen foghatják az adást televíziókészülékükön. Ha egy adott mű többszörös felhasználás tárgya, minden egyes, specifikus technikai módon történő közvetítését vagy továbbközvetítését a mű szerzője főszabály szerint köteles egyenként engedélyezni.⁴⁶

A Stichting Brein álláspontja szerint a Bíróság ítélkezési gyakorlata által megkövetelt két együttes feltétel, a „közvetítés cselekménye” és a „nyilvánosság” teljesült, továbbá – mivel az ítélkezési gyakorlat is megerősítette azt, hogy a „közvetítési cselekmény” fogalmát kiterjesztően kell értelmezni, – úgy vélte, hogy a *filmspeler* készülék a nyilvánosság számára történő „hozzáférhetővé tételt” eredményez, vagyis az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „közvetítési cselekmény” valósul meg. Hivatkozott továbbá az EUB Svensson és társai-ítéletének azon megállapítására, hogy egy weboldalon olyan védett művekre mutató kattintható linkek biztosítása, melyeket más weboldalon mindenféle korlátozás nélkül közzétettek, az előbbi oldal ügyfeleinek közvetlen hozzáférést kínál az említett művekhez anélkül, hogy meghatározó lenne, hogy az említett személyek éltek-e e lehetőséggel vagy sem (Svensson és társai-ítélet, 18. pont).⁴⁷

Álláspontja szerint az „új” közönséget illetően az ügyben nem releváns, hogy nem J. F. Wullems, hanem az egyedi szoftverfájlokat kínáló üzemeltető tette a nyilvánosság számára hozzáférhetővé a hiperlinkeket.

J. F. Wullems úgy vélte, hogy nincs szó „közvetítési cselekményről”, véleménye szerint a készülékek a végső fogyasztónak való értékesítésükkor hiperlinkekkel rendelkező kiegészítőket nem tartalmaznak, és egy hiperlink önmagában még nem minősül a nyilvánossághoz közvetítésnek.

⁴⁵ Stichting Brein kontra Jack Frederik Wullems-ítélet, 42. pont.

⁴⁶ Stichting Brein kontra Jack Frederik Wullems-ítélet, 35. pont.

⁴⁷ Svensson és társai-ítélet, 18. pont.

A főtanácsnok indítványában a jogvita kereteit az alábbiakban foglalta össze.

- a) J. F. Wullems nyereségszerzési céllal olyan multimédia-lejátszókat értékesített, amelyekre olyan weboldalakra mutató hiperlinkeket telepített, amelyek szabadon és ingyenesen kínálnak a szerzői jog által védett digitális tartalmakhoz való hozzáférést. Ezt más tartalmak tekintetében is felkínálták, amelyek nyilvános terjesztését az eredetileg közvetítő személy szintén nem engedélyezte – pl. bizonyos sportesemények élő közvetítése esetén – amelyek nem rendelkeznek szigorú értelemben vett szerzői jogi védelemmel, mivel „a sportesemények nem tekinthetők a szerzői jogi irányelv értelmében műnek minősíthető szellemi alkotásoknak”.⁴⁸
- b) A szerzői jogok jogosultjai vagy nem engedélyezték a nyilvánossághoz közvetítést, vagy azt előfizetéssel hozzáférhető meghatározott oldalak tekintetében adták meg.
- c) A felhasználók önállóan megszerezhetik az azon weboldalakra vezető hiperlinkeket tartalmazó kiegészítőket (*add-ons*), amelyeken a szerzői jog jogosultjainak hozzájárulása nélkül szabad hozzáférést biztosítanak a védelem alatt álló művekhez; valamint
- d) e weboldalak anélkül is elérhetők az interneten, hogy J. F. Wullems által kínált média-lejátszókra szükség lenne.⁴⁹

Véleménye szerint a hiperlinkek és a nyilvános közvetítés közötti kapcsolat tekintetében a 2001/29 irányelvvel összefüggésben az EUB által a GS Media-ítéletben adott pontosításokra a korábbi ítéletekre történő utalással kell hivatkozni.⁵⁰

Összefoglalva az EUB korábbi ítéleteiben tett megállapításait:

- a) „Hozzáférhetővé tételnek” minősül a védett művekre mutató, kattintható linkek biztosítása, amely magatartás „közvetítési cselekményt” mutat. Az közvetítésben megcélzott közönség az általános értelemben vett internethasználók köre volt, mivel a linkek olyan, védelem alatt álló művekre irányultak, amelyeket minden korlátozás nélkül másik internetes oldalon közzétettek.
- b) E fogalom a védelem alatt álló művek közvetítésének valamennyi formájára vonatkozik, függetlenül az alkalmazott technikai eszköztől és eljárástól⁵¹, valamint
- c) az a megdönthető vélelem áll fenn, hogy az interneten a jogosultak engedélye nélkül közzétett műre irányító hiperlink elhelyezése a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítést” eredményez, ha azt nyereségszerzési céllal teszik.⁵²

Az EUB szerint a védelem alatt álló mű nyilvánossághoz közvetítésének fogalma vagy azt követeli meg, hogy az addig alkalmazott műszaki eljárástól eltérő különös eljárással végezzék azt, vagy ennek hiányában egy „új közönség” számára terjesszék, és ilyennek tekintendő

⁴⁸ Football Association Premier League és társai-ítélet, 98. pont.

⁴⁹ Indítvány I., 40. pont.

⁵⁰ Svensson és társai-ítélet, 16. pont; 2015. november 19-i SBS Belgium-ítélet, C-325/14, EU:C:2015:764, 15. pont; Reha Training-ítélet, 37. pont.

⁵¹ Reha Training-ítélet, 38. pont.

⁵² Indítvány II., 42. pont.

az a nyilvánosság, amelyet a szerzői jog jogosultjai még nem vehettek figyelembe, amikor az eredeti (korlátozott) terjesztést engedélyezték. Miként erre az EUB a Svensson-ügyben rámutatott „... abban az esetben, ha a kattintható link lehetővé teszi a linket tartalmazó weboldal felhasználói számára a védett műveket magában foglaló weboldal által alkalmazott műszaki intézkedés megkerülését, annak érdekében, hogy a hozzáférést csupán az előfizetőkre korlátozzák, és ekképpen olyan beavatkozást jelent, mely nélkül az említett felhasználók nem érhetnék el a közvetített műveket, e felhasználók összességét új nyilvánosságnak kell tekinteni, amelyet a szerzői jog jogosultjai az eredeti közvetítés engedélyezésekor nem vettek figyelembe, és ennek folytán a jogosultak engedélye szükséges az ilyen nyilvánossághoz közvetítéshez”.⁵³

Döntő jelentőséggel az bír, ha a művet úgy bocsátják a közönség rendelkezésére, hogy annak tagjai, a nyilvánosságot alkotó személyek hozzáférhessenek a digitális tartalomhoz, nem pedig az, hogy e személyek tényleg kihasználják a lehetőséget, amint arra a 2006. december 7-i SGAE-ítélet figyelmeztet.⁵⁴

Ahhoz azonban, hogy a „tárgyi eszköz” az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítés” fogalma alá tartozzon, szükséges, hogy a védett művek ténylegesen nyilvánossághoz közvetítésre kerüljenek.⁵⁵

IV.1. A „tárgyi eszköz” kérdéséhez

A Stichting Brein kontra J. F. Wullems-ügy tényállásában megállapítást nyert, hogy a „filmplayer” multimédia-lejátszót viszonylag sokan vásárolták meg. A közvetítés a lejátszó internetkapcsolattal rendelkező potenciális vevőinek egészét vette célba. A védett művekhez az interneten keresztül történő, megszakítás nélküli adatfolyam útján történő közvetítés keretében e személyek egyidejűleg hozzáférhetnek. Ily módon e közvetítés meghatározatlan számú lehetséges címzett felé irányul, és viszonylag jelentős számú egyént foglal magában.⁵⁶ Ebből következően e közvetítéssel a védett műveket ténylegesen az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánossághoz” közvetítik.

Az EUB a Stichting Brein kontra J. F. Wullems-ügyben kimondta, hogy amikor megállapításra kerül, hogy az a személy, aki védett művekhez kínál közvetlen hozzáférést, tudta vagy tudnia kellett, hogy az általa elhelyezett hiperlink az interneten jogellenesen közzétett műhöz nyújt hozzáférést, úgy kell tekinteni, hogy e link elhelyezése az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítést” képez. Ugyanez a helyzet abban az esetben is, amikor e link lehetővé teszi azon internetes oldal használati számára, amelyen e link található, azoknak a műszaki intézkedéseknek a megkerülését, amelyeket

⁵³ A Svensson és társai-ítélet 31. pontja. Idézi az indítvány I. 43. pontja, lábjegyzetek 34. pont.

⁵⁴ SGAE-ítélet, 43. pont.

⁵⁵ ITV Broadcasting és társai-ítélet, 31. pont.

⁵⁶ ITV Broadcasting és társai-ítélet, 35. és 36. pont.

az az oldal léptetett életbe, ahol a védett mű található, annak érdekében, hogy a hozzáférés lehetőségét kizárólag az előfizetői részére korlátozva biztosítsa, hiszen ilyen esetben a link elhelyezése szándékos beavatkozásnak minősül, amely nélkül az említett felhasználók nem tudnának a művekhez hozzáférni. Amikor a hiperlinkek elhelyezését haszonszerzési célból teszik, az ilyen elhelyezést megvalósító személytől elvárható, hogy elvégezze a szükséges ellenőrzéseket annak érdekében, hogy meggyőződjön arról, hogy az érintett mű nem jogellenesen lett-e közzétéve azon az internetes oldalon, amelyre az említett hiperlinkek vezetnek, és ily módon vélelmezhető, hogy ezen elhelyezés teljesen tudatosan történt, az említett mű jellegénél és annak interneten való közzétételét illetően a szerzői jogi jogosult esetleges engedélyének hiányánál fogva.⁵⁷ Amennyiben e vélelmet nem sikerül megdönteni, az a cselekmény, ami abból áll, hogy az interneten jogellenesen közzétett műhöz vezető hiperlinket helyeznek el, az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánosságához közvetítésnek” minősül.⁵⁸ Az ügy tényállása alapján egyébként nem volt kétséges, hogy a „filmspeler” multimédia-lejátszó értékesítését teljes mértékben annak tudatában végezték, hogy a lejátszóra előzetesen telepített, hiperlinkeket tartalmazó kiegészítőmodulok az interneten jogellenesen közzétett művekhez biztosítottak hozzáférést. Az e multimédia-lejátszóra vonatkozó reklámok arra hívták fel a potenciális vevők figyelmét, hogy a készülék segítségével a tévéképernyőn többek között az interneten jogellenesen hozzáférhető audiovizuális tartalmak tekinthetők meg – ingyenesen és egyszerűen.

Az eljárás során nem volt vitatott, hogy a multimédia-lejátszót azzal a céllal kínálták, hogy abból hasznot húzzanak, hiszen az e lejátszó árát a megszakítás nélküli adatfolyam útján közvetítő oldalakon a szerzői jogi jogosultak engedélye nélkül rendelkezésre álló, védett művekhez való közvetlen hozzáférés fejében fizették meg. Az ilyen multimédia-lejátszó fő vonzereje a potenciális vásárlók számára éppen abban rejlett, hogy arra olyan kiegészítőmodulok vannak telepítve, amelyek lehetővé teszik a felhasználók számára az olyan oldalakhoz való hozzáférést, amelyeken szerzői jogi védelem alatt álló filmeket bocsátanak rendelkezésre e jog jogosultjainak engedélye nélkül.⁵⁹ Következésképpen az EUB megállapította, hogy az ilyen multimédia-lejátszók értékesítése az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánosságához közvetítést” képez.⁶⁰

J. F. Wullems az XBMC szoftver felhasználói felületére telepítette az olyan weboldalakra irányító hiperlinkeket tartalmazó kiegészítőket (*add-ons*), amelyek szabad hozzáférést biztosítanak a szerzői jog által védett művekhez. J. F. Wullems a link szolgáltatásán kívül azt is tudta – vagy tudnia kellett –, hogy ezek közül 14 kiegészítő olyan digitális tartalmak felé irányuló kapcsolatot tartalmaz, amelyeket a szerzői jog jogosultjainak engedélye nélkül vagy olyan feltételhez kötött engedélyek alapján töltöttek fel az internetre, hogy csak bizonyos

⁵⁷ Stichting Brein kontra Jack Frederik Wullems-ítélet, 49. pont.

⁵⁸ GS Media-ítélet, 49–51. pont.

⁵⁹ Stichting Brein kontra Jack Frederik Wullems-ítélet, 51. pont.

⁶⁰ Stichting Brein kontra Jack Frederik Wullems-ítélet, 52. pont.

személyek férhetnek hozzá előfizetéssel, megrendeléssel vagy igénybevétel alapján fizetendő műsorszolgáltatás egyéb módjaival. Nyilvánvaló, hogy J. F. Wullems nyereségszerzési céllal járt el azáltal, hogy multimédia-lejátszóit értékesítette.

Az ügy tényállását a GS Media-ügy tényállásával összevetve meg kell állapítani, hogy a J. F. Wullems-ügy a multimédia-lejátszók értékesítéséről, a GS Media-ügyből hiányzó kiegészítő tényező fennállásáról szól.

Az értékesítés és a hiperlinkek valamilyen weboldalra történő telepítése nem összehasonlítható jelenségek. Bár a nyilvánossághoz közvetítés fogalma tágan értelmezhető, mégsem terjedhet addig, hogy a multimédia-lejátszókat is felölelje. A *filmspelers* multimédia-lejátszó értékesítése a 2001/29 irányelv (27) preambulumbekzdése által hivatkozott „tárgyi eszköz” fogalmának felel meg. A *filmspelers* csak lehetővé teszi a közvetítést, de nem azonos azzal.⁶¹

J. F. Wullems a készülékekben egymástól elválaszthatatlanul kínálta a *hardvert* és a *szoftvert*, amelyek ahhoz szükségesek és közvetlenül ahhoz vezetnek, hogy a vásárlók a szerzői jogok védelem alatt álló művekhez a jogosultak hozzájárulása nélkül interneten hozzáférhessenek. A védett művek megjelenítése és hallhatóvá tétele az internetoldalakra mutató hiperlinkekkel rendelkező kiegészítők telepítésének következtében volt lehetséges, amelyet J. F. Wullems az XBMC szoftveren valósított meg. Az XBMC szoftver felhasználói felületére az ilyen oldalakra irányító kiegészítővel feltelepített menük által a *filmspelers* használó tévénezők olyan internetezőkké váltak, akik meglátogathatják a weboldalakat.⁶² J. F. Wullems szolgáltatása a médialejátszók átadásával a közönség meghatározatlan számú tagja számára a hozzáférés azonnali lehetővé tételét jelenti.

A felhasználók szempontjából nincs jelentős különbség a védelem alatt álló művekre mutató hiperlinkek valamely weboldalon történő elhelyezése, és e hiperlinkek internetes alkalmazásra tervezett multimédia-lejátszókon történő elhelyezése között ahhoz, hogy a felhasználók ezzel nehézségek nélkül, közvetlenül és azonnal elérjenek olyan digitális tartalmakat, amelyekhez a hozzáférést szerzőik nem engedélyezik. Az ilyen védett tartalmakhoz irányító linkek biztosítása és a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel a két magatartásnak olyan közös eleme, amelynek látszólag járulékos és kiegészítő jellege nem rejtheti el azt, hogy tevékenységei arra irányulnak, hogy a védelem alatt álló műveket a hiperlink aktiválásával bárki igénybe vehesse.

A hiperlinkek, bármilyen módon vagy műszaki eljárással telepítik is azokat, arra szolgálnak, hogy harmadik felek számára lehetővé tegyék a hálózatra – a tárgyi ügyben, jogellenesen – „feltöltött” digitális tartalmakhoz való hozzáférést. A hiperlinkekkel megvalósuló nyilvánossághoz közvetítés során bővül azon lehetséges felhasználók elérhetőségének köre, akik számára olyan működési módokat szolgáltatnak, amelyben korábban úgy választották ki a digitális tartalmak megjelenítését lehetővé tévő weboldalakat, hogy azért nem fizettek.

⁶¹ Az indítvány I. 46. pontjához fűzött 35. lábjegyzet.

⁶² Az indítvány I. 50. ponthoz fűzött 38. lábjegyzet.

J. F. Wullems a védelem alatt álló művek nyilvánosságához közvetítésében a beavatkozást szándékosan és az abban rejlő következmények teljes tudatában valósította meg. Ez a termékét megjelenítő reklámok példáiból is kitűnik: „soha többet nem fizet filmekért, sorozatokért, sportért ... (előfizetési díj, plug and play) a Netflix ideje már elmúlt!”⁶³

Az EUB-nek a Rechtbank Midden-Nederland részére ítéletében adott válasza szerint az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánosságához közvetítés” fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az kiterjed az olyan multimédia-lejátszó értékesítésére is, mint az olyan lejátszó, amelyre előzetesen olyan, interneten is elérhető kiegészítőmodulokat telepítettek, amelyek a nyilvánosság számára szabadon hozzáférhető olyan weboldalakra mutató hiperlinkeket tartalmaznak, amelyeken szerzői jogi védelem alatt álló műveket tesznek hozzáférhetővé e jog jogosultjainak engedélye nélkül.⁶⁴

V. A „nyilvánosságához közvetítés sajátos kérdései a Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL-ügyben

V.1. Az előzmények, az EUB korábbi ítéletei

A kérdést előterjesztő bíróság azt kívánta megtudni, hogy nyilvánosságához közvetítésnek minősül-e az, ha a weboldal-üzemeltető olyan, szerzői jogi védelem alatt álló műveket tartalmazó fájlok megtalálását teszi lehetővé, amelyeket valamely *peer-to-peer* hálózaton megosztásra kínálnak azzal, hogy az e fájlokra vonatkozó metaadatokat indexálja és keresőmotort működtet. Továbbá felvetette azt a kérdést is, hogy a *peer-to-peer* hálózatok indexálóoldalainak üzemeltetőit az e hálózatok igénybevétele során megvalósított szerzői jogi jogsértések miatt terheli-e felelősség. Tekinthető-e úgy, hogy e jogsértések maguktól az üzemeltetőktől erednek, ami közvetlen felelősségük fennállását jelentené. Ha közvetlenül nem is terheli őket felelősség, kötelezhetőek-e arra, hogy a weboldalaikhoz való hozzáférést letiltsák, ami végső fokon a közvetett felelősség egyik formáját jelentené?

A jelen ügyben felvetődött problémakör a „nyilvánosságához közvetítés” kérdésében lényegesen különbözik a művek interneten keresztül nyilvánosságához közvetítésének jogára vonatkozó, az EUB által ítéleteiben többször felhívott két korábbi, a Svensson és társai- és a GS Media-ítélet alapjául szolgáló ügyektől, bár mindkét ügy szintén az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmezésére irányult.

A Svensson és társai-ügyben⁶⁵ kereseti kérelmét N. Svensson és három újságíró társa a Retriever Sverige AB ellen terjesztette elő. Az eljárás tárgya az újságírók azon állítólagos sérelme miatt járó kár megtérítése volt, mely azáltal érte őket, hogy a társaság internetes

⁶³ Rose: i. m. (6).

⁶⁴ Wullems-ítélet, 53. pont.

⁶⁵ 2014. február 13-i Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd kontra Retriever Sverige AB C-466/12. sz. ügy, ECLI:EU:C:2014:76

honlapján olyan kattintható internetes hivatkozásokat, hiperlinkeket helyezett el, amelyek olyan újságcikkekre mutattak, melyek szerzői jogainak személyeik a jogosultjai.

Az EUB ítélete szerint nem minősül e rendelkezés szerinti nyilvánossághoz közvetítésnek egy internetes oldalon más internetes oldalon szabadon hozzáférhető művekre mutató kattintható linkek szolgáltatása.

A GS MEDIA-ügyben⁶⁶ a jogvita tárgya többek között a GS Media által üzemeltetett GeenStijl.nl internetes oldalon B. G. Dekker a *Playboy* magazin számára készült fényképeinek megtekintését lehetővé tevő, más honlapokra mutató hiperlinkeknek az elhelyezése volt.

A Sanoma és társai keresetet indítottak a Rechtbank Amsterdam (amszterdami bíróság) előtt arra való hivatkozással, hogy a GS Media a hiperlinkek és a szóban forgó fényképek egyike részletének a weboldalon történő elhelyezésével megsértette C. Hermès szerzői jogát, és jogellenesen járt el a Sanoma és társaival szemben, mivel e linkek elhelyezésével ezen oldal látogatóit arra hívták fel, hogy tekintsék meg a szóban forgó fényképeket, amelyek jogellenes módon kerültek elhelyezésre a Filefactory weboldalon. E linkek nélkül a fényképeket egyébként nem lehetett volna könnyen megtalálni.

Az eljárás során nem volt vitás, hogy a GS Media az általa üzemeltetett GeenStijl és a Filefactory weboldalon tárolt, vitatott fényképeket tartalmazó fájlokhoz vezető hiperlinkeket helyezett el haszonszerzési célból. Az sem volt vitás, hogy a Sanoma nem engedélyezte e fényképek interneten való közzétételét. A tényállás szerint a GS Media e körülménynek tudatában volt és így nem döntheti meg azt a vélelmet, hogy e linkek elhelyezésére az említett közzététel jogellenes mivoltának teljes tudatában került sor.

Az eljárás során a felek azt sem vitatták, hogy a Sanoma nem engedélyezte e fényképek interneten való közzétételét, és a GS Media e körülménynek tudatában volt. E határozatok indokolásaiból megállapítható, hogy azokkal az EUB csupán az olyan művekre mutató hiperlinkek elhelyezésével kapcsolatban foglalt állást, amelyeket korábban már valamely más internetes oldalon a jogosult hozzájárulásával szabadon hozzáférhetővé tettek.

Az EUB ítélete szerint ahhoz, hogy „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősül-e valamely internetes oldalon olyan védett művekhez vezető hiperlinkek elhelyezése, amelyek egy másik internetes oldalon a szerzői jog jogosultjának engedélye nélkül szabadon hozzáférhetők, azt kell eldönteni, hogy e linkeket olyan személy helyezte-e el haszonszerzési cél nélkül, aki nem tudott vagy nem tudhatott e műveknek a másik internetes oldalon történt közzétételének jogellenes mivoltáról, vagy épp ellenkezőleg, e linkeket haszonszerzési célból helyezték el, amely esetben azt kell vélelmezni, hogy erről e személynek tudomása volt.

Az ezen ügyekben hozott, a felek, az észrevételeket előterjesztő tagállamok, az eljárás során az eljáró bíróságok által több alkalommal hivatkozott ítéletek az interneten már elérhető műveknek egy olyan személy által megvalósított másodlagos közvetítésére vonatkoztak, aki

⁶⁶ A 2016. szeptember 8-i, GS Media BV és a Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker, C-160/15. sz. ügy, ECLI:EU:C:2016:644.

maga is állít elő online tartalmat, míg a Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL-ügy egy *peer-to-peer* hálózat keretében megvalósított eredeti közvetítésre vonatkozik. Ezért az EUB által a fenti két ügyben elfogadott érvelés a jelen ügyben közvetlenül nem alkalmazható.

* * *

Az ügy tényállása szerint a Ziggo és az XS4ALL előfizetőinek jelentős része töltött le médiafájlokat a TPB online megosztóplatform segítségével. Ezt a platformot jelentős számú személy használta, mivel a TPB üzemeltetői online megosztóplatformjukon több tízmillió „*peerről*” számoltak be. Ebben a tekintetben a közlés legalábbis e platform valamennyi felhasználóját érintette. Ezek a felhasználók bármikor és egyidejűleg hozzáférhettek az e platformon megosztott, védelem alatt álló művekhez. Ily módon e közvetítés meghatározatlan számú potenciális címzett felé irányult, és jelentős számú személyt foglalt magában.⁶⁷ Ebből következően a védelem alatt álló műveket ténylegesen az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánossághoz” közvetítették.

A TPB az egyik legnagyobb és legismertebb, zenei műveket és filmművészeti alkotásokat tartalmazó fájlokat megosztó weboldal. E megosztás díjmentesen és e művek túlnyomó része esetén a szerzői jogok megsértésével valósul meg.

V. 2. A *peer-to-peer* hálózatok

Az internetet egymástól függetlenül működő számítógépek hálózataként hozták létre, e modellben a tartalmat valamilyen szerveren tárolják, amelyet a felhasználók „kliensnek” nevezett számítógépeik és internetes böngészőik segítségével tekinthetnek meg. Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokra vonatkozó jogszabályokat főbb jellemzőiket tekintve e modell működéséhez igazították, előírva, hogy a közvetítőszolgáltatókat a tartalmakért nem terheli felelősség, ugyanakkor azt is, hogy a jogellenes tartalmak elleni küzdelem terén bizonyos együttműködési kötelezettségeik vannak (McFadden-ítélet).

A *peer-to-peer* hálózatok más elv szerint szerveződtek. E modellben minden egyes felhasználó számítógépe, azaz valamennyi egység (*peer*) nemcsak kliens, amely információkat kap, hanem szerver is, amely tárolja és a többi egység számára hozzáférhetővé teszi az információkat. A hálózat decentralizált, mivel kizárólag az összekötött *peer* szerverek képezik egy adott időpontban a hálózatot, amelynek különböző alkalmazási területei vannak, mint például az online levelezőrendszer, a távközlés, a szoftverforgalmazás, sőt katonai alkalmazások. A legelterjedtebb felhasználása a fájlmegosztás. Különböző jellegű fájlokat lehet megosztani, többek között olyanokat, amelyek szerzői jogi védelem alá nem tartozó adato-

⁶⁷ Stichting Brein kontra Jack Frederik Wullems-ítélet, 45. pont; Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL Internet BV-ítélet, 42. pont.

kat, a jogosultak hozzájárulásával, sőt akár maguk a szerzők által terjesztett műveket, lejárt védelmi idejű vagy pedig szabad felhasználású műveket tartalmaznak.

A tényállás szerint azonban a TPB hálózatán megosztott fájlok meghatározó többségükben védett, a jogosultak hozzájárulása nélkül terjesztett műveket tartalmaztak. Ennek indokául szolgálhat, hogy a legális tartalmak saját terjesztési csatornákkal bírnak, míg a *peer-to-peer* hálózatokat gyakran olyan tartalmak megosztására használják, amelyek más-ként a nyilvánosság számára nem lennének ingyenesen hozzáférhetőek. Néhány ilyen hálózatot kifejezetten a szerzői jogok visszaélésszerű megkerülése céljából hoztak létre.

Ez a technológia egy, az interneten szabadon elérhető szoftver segítségével ugyanannak, a kis részekre tördelt fájlak több *peer* számítógépről való letöltését teszi lehetővé. A letöltött fájl töredezettségének köszönhetően a szerverként funkcionáló, a letöltés forrásául szolgáló *peer* számítógépek, valamint azok internetkapcsolatai nem telítettek, így valamennyi olyan kliensszámítógép, amely letölti a fájlt, automatikusan egy olyan szerverré válik, amely ezt a fájlt más felhasználók rendelkezésére bocsátja.

Az ügy elemzése során az egyes letöltések – a háttérüket képező műszaki eljárásoktól független – lényeges jogi tartalmának keresése szempontjából jelentős a weboldalak által a *peer-to-peer* hálózatokon történő fájlmegosztásban játszott szerepe, mivel valamennyi *peer-to-peer* hálózat használata azon alapul, hogy a kívánt fájl letöltéséhez lehet-e találni rendelkezésre álló egységeket. Ezen információk a TPB-hez hasonló weboldalakon találhatóak, amelyek nemcsak keresőmotort, hanem gyakran az e fájlokban található, különböző kategóriákba rendezett alkotásokat tartalmazó jegyzékeket is kínálnak.

V. 3. Nyilvánossághoz közvetítés a *peer-to-peer* hálózatokban

A nyilvánossághoz közvetítés jogára vonatkozó rendelkezések és az EUB tárgybani ítélezési gyakorlata főbb elemeinek a *peer-to-peer* hálózatokkal összefüggésében való vizsgálata során rögzíteni kell, hogy amennyiben szerzői jogi védelem alatt álló műveket valamely *peer-to-peer* hálózaton megosztanak, e művek nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele valósul meg.

Ennek elemeire mutat rá a főtanácsnoki indítvány:

- A hálózathasználók számítógépein oly módon állnak rendelkezésre a művek, hogy azokat bármely más felhasználó letölthesse. Az a tény, hogy a *BitTorrent* rendszerben az ezeket az alkotásokat tartalmazó fájlok részekre tördeltek, és különböző számítógépekről részenként tölthetőek le, lényegtelen műszaki jellemző. Ugyanis a szerzői jogi védelem tárgyát nem a fájl, hanem a mű képezi. A műveket a maguk teljességében teszi hozzáférhetővé és továbbítja a felhasználók felé, akik e műveket szintén a maguk teljességében töltik le.
- A TPB-hálózathoz hasonló, nyílt *peer-to-peer* hálózat lehetséges felhasználóinak köre meghatározatlan, és viszonylag jelentős számú személyből áll.

- Függetlenül attól, hogy sajátos műszaki eljárásról van szó, az új nyilvánosságra vonatkozó kritérium is teljesül, a szerzők hozzájárulása nélkül megosztott művek tekintetében mindenképpen. Ugyanis az új nyilvánosság kritériumát a szerző által a hozzájárulás megadásakor figyelembe vett nyilvánosság viszonylatában kell értékelni.⁶⁸ Márpedig ha a mű szerzője nem járult ahhoz hozzá, hogy a művét *peer-to-peer* hálózaton megosszák, az említett hálózat felhasználói fogalmilag új nyilvánosságot alkotnak.⁶⁹

További kérdés az, hogy a *peer-to-peer* hálózaton belül az ott megosztott művek nyilvánossághoz közvetítése annak felhasználóitól vagy az indexálóoldal üzemeltetőjétől ered.

A felhasználók azzal, hogy a fájlmegosztó szoftvert (*BitTorrent*-kliens) számítógépükre telepítik és elindítják, továbbá azzal, hogy a TPB-re olyan *torrenteket* küldenek, amelyek lehetővé teszik a számítógépeiken lévő fájlok megtalálását, és azzal, hogy bekapcsolva hagyják ezeket a számítógépeket azért, hogy azok a hálózaton belül aktívak lehessenek, a birtokukban lévő műveket szándékosan a hálózat többi felhasználójának a rendelkezésére bocsátják.

Ezek a művek azonban nem lennének elérhetőek és a hálózat nem működhetne, vagy legalábbis működése sokkal bonyolultabb lenne, használata pedig kevésbé lenne hatékony az olyan, a TPB-hez hasonló weboldalak nélkül, amelyek lehetővé teszik a művek megtalálását és az azokhoz való hozzáférést. E weboldalak üzemeltetői tehát olyan rendszert építenek fel, amely lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy más felhasználók által rendelkezésre bocsátott művekhez hozzáférjenek. Mivel egy ilyen weboldal a *peer-to-peer* hálózatokon megtalálható tartalmak, azaz a hálózat felhasználói által megosztásra kínált művekre vonatkozó metaadatok felsorolására korlátozódik, a weboldal üzemeltetőjének elvileg semmilyen befolyása nincs egy adott műnek e hálózaton történő megjelenésére.

Az üzemeltető tulajdonképpen egy olyan közvetítő, amely a felhasználók számára a *peer-to-peer* hálózatokon lévő tartalmak megosztását teszi lehetővé. E körben csak addig nincs meghatározó szerepe az adott mű nyilvánossághoz való közvetítésében, amíg a mű jogellenes hozzáférhetőségéről nem bír tudomással, vagy amíg erről tudomást szerezve megfelelő gondossággal jár el annak orvoslása érdekében. Attól az időponttól kezdve azonban, amikor ez az üzemeltető tudomást szerez arról, hogy a hozzáférhetővé tételre a szerzői jogok megsértésével került sor, és nem jár el annak érdekében, hogy a műhöz való hozzáférést megszüntesse, magatartása úgy tekinthető, mint amely arra irányul, hogy kifejezetten lehetővé tegye e műnek a további jogellenes hozzáférhetővé tételét, és ezzel cselekvése szándékosnak tekinthető.

⁶⁸ Svensson és társai-ítélet, 24. pont; GS Media-ítélet, 37. és 42. pont.

⁶⁹ Indítvány II., 45–47. pont; GS Media-ítélet, 43. pont.

A weboldal üzemeltetője részéről e tudomásszerzésnek ténylegesnek kell lennie. Ez különösen akkor van így, amikor ezt az üzemeltetőt a jogok jogosultja az oldalán lévő információk jogellenességére kifejezetten figyelmeztette. Így nem alkalmazható az ilyen weboldalra az EUB által a GS Media-ítéletben megállapított tudomásszerzésre vonatkozó vélelem, amely olyan személyekre vonatkozik, akik hiperlinket helyeztek el haszonszerzési célból.⁷⁰

Meg kell tehát állapítani, hogy a hálózaton belül a szerzői jogok jogosultjainak hozzájárulása nélkül megosztott művek nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele – a hálózat felhasználóival egyidejűleg és együttesen – maguktól az üzemeltetőktől is ered, ha e jogellenességről tudnak, és nem lépnek fel e művekhez való hozzáférés megszüntetése érdekében.

A Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4ALL-ügyben az „új” közönséghez közvetítés körben kitűnik, hogy a TPB online megosztóplatform üzemeltetőit egyrészt tájékoztatták arról, hogy ez a platform, amelyet a felhasználók rendelkezésére bocsátanak és üzemeltetnek, a szerzői jogi jogosultak engedélye nélkül nyilvánosságra hozott művekhez ad hozzáférést, másrészt hogy ugyanezek az üzemeltetők e platformon elérhető blogokon és fórumokon kifejezetten kinyilvánítják azt a célkitűzésüket, hogy a védelem alatt álló műveket a felhasználók rendelkezésére bocsássák, és az utóbbiakat arra ösztönzik, hogy e művekről másolatokat készítsenek.⁷¹

Nem kétséges, hogy a TPB online platform üzemeltetőinek tudniuk kellett arról, hogy ez a platform a jogosultak engedélye nélkül nyilvánosságra hozott művekhez ad hozzáférést, tekintettel arra, a kérdést előterjesztő bíróság által kifejezetten hangsúlyozott körülményre, hogy a TPB online megosztóplatformon szereplő torrentfájlok nagyon nagy része mutat a jogosultak engedélye nélkül nyilvánosságra hozott művekre, így meg kell állapítani, hogy „új közönséghez” való közvetítésről van szó.⁷²

Az ügyben jelentős körülménynek számít, hogy az online megosztóplatform rendelkezésre bocsátására és üzemeltetésére haszonszerzés érdekében kerül sor, hiszen ez a platform jelentős reklámbevételt termel.

A fenti megfontolások összességére a Stichting Brei kontra Ziggo BV és XS4ALL-ügyben az EUB-nek az előterjesztett kérdésre adott válasza szerint a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az kiterjed az olyan megosztóplatform interneten történő rendelkezésre bocsátására és üzemeltetésére, amely a védelem alatt álló művekre vonatkozó metaadatok indexálásával és keresőmotor működtetésével e platform felhasználói számára lehetővé teszi, hogy e műveket megtalálják, és azokat egy *peer-to-peer* hálózat keretében megosszák.

⁷⁰ GS Media-ítélet, 51. pont.

⁷¹ Stichting Brei kontra Ziggo BV és XS4ALL-ítélet, 44. pont.

⁷² A Stichting Brei kontra Ziggo BV és XS4ALL-ítélet 45. pontja ebben az értelemben a Stichting Brein kontra Jack Frederik Wullems-ítélet, 50. pontjára utal vissza.

V. 4. A közvetítőszolgáltatóval szembeni ideiglenes intézkedés kérdéséhez

Keresetében a Stichting Brein elsődlegesen azt kérte, hogy kötelezzék a Ziggót és az XS4ALL-t a TPB online megosztóplatform doménneveinek és IP-címeinek a blokkolására annak megakadályozása érdekében, hogy ezeknek, az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatóknak a szolgáltatásait fel lehessen használni azon jogosultak szerzői és szomszédos jogainak megsértéséhez, akiknek érdekvédelmét a Stichting Brein látja el.

Az előterjesztő holland bíróság kérdése az volt, hogy jelent-e jogcímet a 2001/29 irányelv 8. cikkének (3) bekezdése és a 2004/48 irányelv 11. cikke az irányelv értelmében vett olyan közvetítőszolgáltatóval szembeni ideiglenes intézkedéshez, illetve az olyan közvetítő jogsértő magatartástól való eltiltásához, aki az első kérdésben ismertetett módon harmadik személyek számára jogsértés megvalósítását könnyíti meg? Ha közvetlenül nem is terheli őket felelősség, kötelezhetőek-e arra, hogy tiltsák le a weboldalaikhoz való hozzáférést, ami a közvetett felelősség egyik formáját jelentené?

Kérdését a holland bíróság az első kérdésre adandó nemleges válasz esetére tette fel, azonban az EUB az első kérdésre adott válaszára tekintettel a második kérdést nem válaszolta meg. Másként fogalmazva, az EUB e kérdést ítéletében – annak összefüggéseiben – válaszolta meg.

Az EUB döntését tiszteletben tartva azonban, mivel ez a kérdés – beágyazottságára, tárgyi ügyben való összefüggéseire tekintettel – jelentősnek minősül, a továbbiakban – részben az EUB fenti ítéletében, tárgybani ítélezési gyakorlatában meglévő közös elemek és az ügyben kelt főtanácsnoki indítványban foglaltak alapján – megpróbálunk a kérdésre lehetséges választ keresni.

A kérdésben említett a 2001/29 irányelv 8. cikkének (3) bekezdését, és a 2004/48 irányelv 11. cikkét illetően

A 2004/48 irányelv (23) preambulumbekzdése szerint az egyéb intézkedések, eljárások és jogorvoslatok sérelme nélkül a jogosultak számára lehetővé kell tenni, hogy a jogsértéstől való eltiltást kérelmezzenek olyan közvetítő személyek ellen, akinek szolgáltatásait harmadik személy veszi igénybe a jogosult szellemi tulajdon-jogának megsértése érdekében. Erre az eljárásra a tagállamok joga vonatkozik. A szerzői jogok és a szomszédos jogok megsértését illetően a 2001/29/EK irányelv átfogó harmonizációt biztosít, amely azonban a 2001/29/EK irányelv 8. cikkének (3) bekezdésében foglaltakat nem érinti.

A kérdés az volt, hogy a 2001/29 irányelv 8. cikkének (3) bekezdése akkor is kínál-e jogalapot az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatóval szembeni ideiglenes intézkedés elrendeléséhez arra való kötelezése érdekében, hogy letiltsa felhasználóinak valamely *peer-to-peer* hálózat olyan indexálóoldalához való hozzáférést, amelyen keresztül a szerzői jogi jogsértések megvalósultak, ha maga a weboldal üzemeltetője az említett hálózaton hozzáférhetővé tett műveket a nyilvánossághoz nem közvetíti.

Az irányelv 8. cikkének (3) bekezdése szerint a szerzői jogok jogosultjai kérelmezhetik az ideiglenes intézkedést olyan közvetítőszolgáltatóval szemben, akinek a szolgáltatásait harmadik személy szerzői jogaik megsértése céljából veszi igénybe.

Megállapításra került, hogy az alperesek – mint internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók – közvetítőnek minősülnek, és hogy szolgáltatásaikat harmadik személyek a szerzői jogok megsértése céljából veszik igénybe. Ez a megosztás a szerzői jogok megsértésének minősül. A kérelmezett intézkedés azonban nemcsak a szerzői jogi jogsértést megvalósító felhasználókat, hanem a TPB weboldalát is érintené, amely erre figyelemmel a jövőben szolgáltatásait nem kínálhatná az alperesek közvetítésével az internethez csatlakozott felhasználóknak.

Az EUB UPC Telekabel Wien-ítéletében⁷³ az ilyen intézkedés elrendelhetőségét – amelyben az ügy tárgya egy arra irányuló kérelem volt, hogy a kábelszolgáltatót kötelezzék arra, hogy ügyfelei részére blokkolja a hozzáférést az alperesek egyes filmalkotásait engedélyük nélkül hozzáférhetővé tevő weboldalhoz – elfogadta. A kérdésre, hogy elrendelhető-e egyáltalán ideiglenes intézkedés egy olyan internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatóval szemben, aki nem a szerzői jogot súlyosan megsértő weboldal üzemeltetőjének, hanem csak az e weboldalhoz hozzáférő felhasználóknak biztosít internet-hozzáférést, az EUB válasza az volt, hogy az a személy, aki valamely weboldalon védelem alatt álló műveket tesz hozzáférhetővé a jogosultak engedélye nélkül, az e műveket megtekintő személyek internet-hozzáférést biztosító szolgáltató társaságának szolgáltatásait használja. Az olyan, hozzáférést nyújtó szolgáltató, mint a UPC Telekabel, amely ügyfelei részére hozzáférést biztosít a valamely harmadik fél által interneten hozzáférhetővé tett műveihez, olyan közvetítőszolgáltató, amelynek szolgáltatásait a szerzői jog vagy a szomszédos jogok megsértése céljából veszik igénybe.

Az EUB hangsúlyozta, hogy az irányelv, amelynek az a célja, hogy a jogosultak számára magas szintű védelmet biztosítson, nem követeli meg, hogy a szerzői jogot sértő személy és azon közvetítőszolgáltató között, akivel szemben az ideiglenes intézkedés elrendelhető, konkrét jogviszony álljon fenn, sőt annak bizonyítása sem szükséges, hogy a hozzáférést biztosító szolgáltató ügyfelei valóban megtekintik a harmadik fél weboldalán elérhető, védelem alatt álló műveket.

A UPC Telekabel-ügyben egy olyan weboldalhoz való hozzáférés letiltásáról volt szó, amelynek esetében az EUB úgy találta, hogy a szerzői jog megsértése az üzemeltetőtől is ered, mivel a nyilvánosság számára jogellenesen hozzáférhetővé tett művek az érintett weboldalon megtalálhatóak voltak, és azokat a felhasználók erről az oldalról töltötték le.

A Stichting Brein kontra Ziggo és XS4ALL-ügyben teljesen más a helyzet, mivel amennyiben megállapításra kerül, hogy maga a TPB a nyilvánossághoz nem közvetít műveket a szerzői jogok jogosultjainak hozzájárulása nélkül, abból nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a *peer-to-peer* hálózat felhasználói számára internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók szolgáltatásait a szerzői jogok megsértése céljából veszi igénybe.

⁷³ UPC Telekabel Wien GmbH kontra Constantin Film Verleih GmbH, és Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH C-314/12. sz. ügy, ECLI:EU:C:2013:781.

Az irányelv 8. cikkének (3) bekezdése alapvetően az ideiglenes intézkedés tárgya és a szerzői jogi jogsértés közötti kapcsolat fennállását feltételezi, így a weboldal letiltó intézkedéshez azt is meg kell állapítani, hogy a weboldal üzemeltetőjét a közvetítő – az ideiglenes intézkedés címzettje – szolgáltatásainak segítségével megvalósított szerzői jogi jogsértés miatt felelősség terheli. Ezzel a feltétellel ez az üzemeltető az irányelv szerinti, a szerzői jogot sértő harmadik félnek minősül. Amennyiben ez az üzemeltető maga nem végez a szerző kizárólagos jogai alá tartozó cselekményt, e jogsértés csak közvetett lehet. Figyelemmel azonban arra, hogy a jogsértések e típusáért fennálló felelősség az uniós jog szintjén nem került harmonizálásra, ezért azt a nemzeti jogban kifejezetten elő kell írni. Annak vizsgálata, hogy a belső jogukban létezik-e ilyen felelősség, a nemzeti bíróságok feladata.⁷⁴

Amennyiben ez a felelősség valamely *peer-to-peer* hálózat indexálóoldalának üzemeltetője esetében megállapítható, úgy kell tekinteni, hogy ezen üzemeltető olyan internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók szolgáltatásait veszi igénybe, amelyek ügyfelei fájlokat osztanak meg ezen a hálózaton.

Ezt a megállapítást nem kérdőjelezi meg az a tény, hogy a weboldal olyan tárhelyszolgáltatást nyújtó szolgáltatók közé tartozhat, amelyeknek a tárolt információkért való felelőssége főszabály szerint kizárt.⁷⁵ Mivel ez a mentesség feltételes, kizárólag akkor lehet alkalmazni, ha a szolgáltatónak nem volt tudomása a tárolt információk vagy ezen információk alapján végzett tevékenység jogellenességéről, azzal, hogy amint e jogellenességről tudomást szerez, haladéktalanul intézkedik az érintett információk eltávolításáról vagy az ahhoz való hozzáférés megszüntetéséről.

A Stichting Brein kontra Ziggo és XS4ALL-ügyben megállapítható, hogy mivel a *peer-to-peer* hálózat indexálóoldalának üzemeltetője tudott vagy értesült arról, hogy a hálózat felhasználói által küldött *torrent* fájlok lehetővé teszik a hálózaton a szerzői jogi jogsútlak engedélye nélkül hozzáférhetővé tett művek megosztását, és nem intézkedett e fájlok eltávolításáról, ezen információk miatt közvetve felelősségre vonható. Az üzemeltetőnek a TPB hozzáférhetővé tételéből eredő szerzői jogi jogsértések miatti felelősségének megállapíthatósága a 2000/31 irányelv 14. cikkével nem ellentétes.

V.5. A weboldalhoz való hozzáférés letiltásának az alapvető jogokkal való összhangja

Az EUB UPC Telekabel Wien-ítéletében foglaltak szerint az irányelv 8. cikkének (3) bekezdése alapján hozott intézkedéseknek összhangban kell lenniük az alkalmazandó alapvető jogokkal.⁷⁶ Az EUB ezen ítéletében részletesen vizsgálta az olyan intézkedés megfeleléségének kérdését, amely elrendeli, hogy tiltsák le az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltató szolgáltatásainak igénybevevői számára a szerzői jogok megsértéséért felelősnek talált web-

⁷⁴ Indítvány II., 65. pont.

⁷⁵ 2000/31 irányelv, 14. cikk (1) bekezdés.

⁷⁶ UPC Telekabel Wien-ítélet, 45. és 46. pont.

oldalhoz való hozzáférést.⁷⁷ Ezt az intézkedést az alapvető jogokra tekintettel az három feltétel kikötésével fogadta el.⁷⁸

1. Az ideiglenes intézkedés címzettjének lehetővé kell tenni, hogy megválassza az ideiglenes intézkedésben foglaltaknak való megfelelés érdekében megteendő műszaki intézkedéseket, és hogy mentesüljön e kötelezettségei alól, ha bizonyítja, hogy annak érdekében minden elvárható intézkedést megtett. Ezek a nemzeti jogban előírt feltételek, amelyek betartásának vizsgálata a nemzeti bíróságok feladata.
2. A meghozott intézkedések szükségtelenül nem foszthatják meg az internetfelhasználókat attól a lehetőségtől, hogy a rendelkezésre álló információkhoz megengedett módon hozzáférjenek.

Az ilyen intézkedés jogszerűségének értékelését eseti alapon kell elvégezni, az intézkedés és az ebből következő, információhoz való hozzáféréstől való megfosztás, továbbá az e weboldalon keresztül elkövetett szerzői jogi jogsértések jelentősége és súlyossága közötti arányosság elemzésével.

A Stichting Brein által szolgáltatott információk szerint a TPB esetében az ezen weboldalról elérhetővé tett fájlok több mint 90%-a olyan műveket tartalmazott, amelyeket a szerzői jogok jogosultjainak engedélye nélkül tettek a nyilvánosság számára hozzáférhetővé, továbbá a TPB üzemeltetőit többször figyelmeztették az oldalukon lévő információk jogellenességére, és többször felszólították azok eltávolítására, amit ők kifejezetten elutasítottak. Erre tekintettel az internetfelhasználóknak az információkhoz való hozzáféréstől való megfosztása az elkövetett szerzői jogi jogsértések jelentőségével és súlyosságával mindenképpen arányosnak tűnik. Az előirányzott intézkedés arányosságával kapcsolatos végleges elemzést a nemzeti bíróságoknak kell elvégezniük.

3. Az intézkedésnek azt a hatást kell elérnie, hogy megakadályozza vagy legalább nehezen kivitelezhetővé tegye a védelem alatt álló művek engedély nélküli megtekintését, ily módon is komolyan visszatartsa az ideiglenes intézkedés címzettjének szolgáltatásait igénybe vevő internetfelhasználókat a számukra a szerzői jog megsértésével hozzáférhetővé tett művek megtekintésétől. Másként fogalmazva, az intézkedésnek a szerzői jogi jogsértések megszüntetésére és megelőzésére kell irányulnia, és e célkitűzés érdekében észszerűen hatékonyan kell lennie.

* * *

⁷⁷ UPC Telekabel Wien-ítélet, 46–63. pont.

⁷⁸ UPC Telekabel Wien-ítélet, 64. pont.

Az EUB ítélkezési gyakorlata szerint a szellemi tulajdon védelmét nem kell abszolút jelleggel biztosítani, vagyis nem szükséges, hogy az előirányzott intézkedés teljes mértékben megszüntesse a szerzői jogi jogsértéseket. Elegendő ugyanis, ha komolyan visszatartja az internetfelhasználókat az ilyen jogsértések elkövetésétől azáltal, hogy nehezen kivitelezhetővé teszi azokat.⁷⁹ E kritériumoknak az EUB McFadden-ítélete szerint még egy olyan intézkedés is megfelelne, amely közvetlenül nem akadályozza meg a szerzői jogi jogsértéseket, csak azt követeli meg a felhasználoktól, hogy az internet-hozzáféréshez azonosítsák magukat.⁸⁰

A Stichting Brein kontra Ziggo és XS4ALL-ügyben az alpereseknek komoly kétségei voltak a TPB weboldalához való hozzáférés letiltására irányuló intézkedés hatékonyságát illetően. Véleményük szerint ez az intézkedés nem lenne hatékony, mivel ezek a művek más eszközök segítségével is megtalálhatók és megoszthatók az interneten, továbbá, az internetes cím letiltására irányuló intézkedést bármelyik tájékozott internetfelhasználó könnyedén kijátszhatja.

Az ilyen weboldalhoz való hozzáférés letiltása azonban a felhasználók többsége számára megakadályozná vagy megnehezítené az e hálózaton hozzáférhetővé tett művek megtalálását, és így azoknak a szerzői jogot sértő módon történő letöltését.

Az EUB a Scarlet Extended-ügyben már vizsgált egy olyan, hatékonyabb intézkedést, amely a *peer-to-peer* hálózatokon jogellenesen megosztott művekkel kapcsolatos teljes internetforgalom letiltásának elrendelésére vonatkozik. Az ilyen intézkedést elutasította, és megállapította, hogy ez rendkívül nagy terhet jelentene az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók számára, és túlzott mértékben avatkozna be a felhasználók jogaiba.⁸¹

A közvetítőszolgáltatók 2000/31 irányelvben megállapított felelősség alóli mentességei az ezen irányelv által létrehozott⁸² különböző érdekek közötti egyensúly egyik elemének minősülnek. Ezen egyensúly keretében a közvetítőszolgáltatók e mentességekért cserébe nemcsak hogy nem segíthetnek elő semmilyen jogsértést, hanem még e jogsértések elkerülése és megelőzése érdekében együtt is kell működniük. Nem hivatkozhatnak arra, és ezáltal nem vonhatják ki magukat e kötelezettség alól azzal, hogy ezen intézkedések túlságosan korlátozó jellegűek, vagy nem hatékonyak.

Az irányelv 8. cikkének (3) bekezdése jogalapot kínál a közvetítőszolgáltatóval szembeni ideiglenes intézkedés elrendeléséhez arra való kötelezése érdekében, hogy letiltsa a felhasználói valamely *peer-to-peer* hálózat indexálóoldalához való hozzáférést, amennyiben e weboldal üzemeltetője e hálózat felhasználói által elkövetett szerzői jogi jogsértések miatt felelősségre vonható, feltéve, hogy ezen intézkedés arányos az elkövetett szerzői jogi jogsértések jelentőségével és súlyosságával, aminek vizsgálata a nemzeti bíróság feladata.

⁷⁹ UPC Telekabel Wien-ítélet, 61–63. pont.

⁸⁰ 2016. szeptember 15-i Tobias Mc Fadden kontra a Sony Music Entertainment Germany GmbH, C-484/14. sz. ítélet, ECLI:EU:C:2016:689, 95. és 96. pont.

⁸¹ 2011. november 24-i Scarlet Extended-ítélet, C-70/10, EU:C:2014:771, 38–52. pont.

⁸² 2000/31 irányelv, (41) preambulumbekkezdés.

VI. Összegzés

A kérdés a fentiek kapcsán továbbra is az, hogy a technikai fejlődésből fakadó, rendkívül gyorsan változó társadalmi élethelyzeteket és a szellemi tulajdon terén a jogi szabályozás adta bizonytalanságokat a jogalkalmazás miként tudja viszonylag rövid időn belül áthidalni.

Mivel a jogalkotástól az élethelyzetek részletekig menő szabályozása nem várható el, és az a szabályozandó viszonyok rendkívül gyors változása miatt nem is indokolt az esetek jelentős részében, a meglévő szabályozás aktuális értelmezésére feltétlenül szükség van, és ehhez végső soron egy eszköz marad, a bírósági jogértelmezés.

E körben az EUB jogalkalmazása és jogértelmezése meghatározó. A jogvitát végső fokon a nemzeti bíróságok valahogy eldöntik, néhány esetben azonban mindenképpen szükség van arra, hogy a tagállami bíróságok az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vonatkozó kérdéseket terjesszenek az EUB elé, és kérdéseikre az aktuális időnek megfelelő választ kapjanak. Az EUB jogértelmezése a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti hatóságokat és a bíróságokat is köti.